

ප්‍රථම මුද්‍රණය 2008 අගෝස්තු

© දන්කන්දේ ධම්මරතන හිමි

කතෘගේ වෙනත් පොත්

1. ආනාපාන සති භාවනාව *	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
2. කඨිනානිශංස *	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
3. සෝවාන් වීමට නම් *	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
4. උපේක්ෂාවෙන් නිවනට *	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
5. නිවන ඔබ ළඟමය *	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
6. නිවන ඔබටත් *	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
7. ශුන්‍යතාවය හා නිවන *	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
8. නිවනට ඒකායන මාර්ගයක් *	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
9. ලොව්තුරු හුදකලාව	
10. කල්‍යාණ මිත්‍ර සේවනය *	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
11. මෙත් සිතින් නිවන් දකිමු	
12. සතර සතිපට්ඨාන සූත්‍රය	
13. අවිද්‍යාව හා විමුක්තිය	
14. මනෝ පව්වාර හෙවත් මනසේ හැසිරීම් ස්වරූප	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
15. දුක පිරිසිදු දකින්න	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
16. නිවන් සුව මේ ජීවිතයේදීම	
17. සංස්කාර හැර කවර මමෙක් ද	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
18. නාම රූප දැක නිවනට	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී
19. හරි දැක්ම - 1	නොමිලේ බෙදා දෙන ලදී

(*මෙම පොත් දැනට අවසන් වී ඇත).

මෙම පොත් ගැන සියලුම විමසීම් : අනුරාධ ප්‍රේමරත්න මයා
 63/2, සුරමය මාවත,
 වත්තේගෙදර පාර, මහරගම.
 දුරකථනය: (011) 2 843 062

පිට කවරයේ නිර්මාණය : ගුණසේන ගමගේ මහතා

මුද්‍රණය : ලිතිර් ප්‍රින්ටින් ඉන්ඩස්ට්‍රීස්
 306, ඇඹුල්දෙණිය හංදිය,
 නුගේගොඩ.
 දුරකථනය: 071 6829491

හරි දැක්ම - 2

(කමාවබෝධයෙන් නිවනට)

සියළුම හිමිකම් ඇවිරිණි.

දන්කන්දේ ධම්මරතන හිමි

පුණ්‍යානුමෝදනාව යි.
අඵ

මෙම පොත මුද්‍රණය කිරීම සඳහා
අනුග්‍රහය දැක් වූ

හෝමාගම අංජන ජයසිංහ මහතාටත්
අදාළ දේශනාව අසා එහි අත් පිටපත ලියා
දුන් ඔහුගේ මව වන

කුසුමා ජයසිංහ මහත්මියටත්

මේ පුණ්‍ය ශක්තියේ බලයෙන් නිදුක් නිරෝගී
සුවපත් භාවයන්, දිසායුජන් ලැබේවා!

නිවන් සුව ලැබීමට

මේ පින ම හේතු වාසනා වේවා!

එම අයගේ මිය පරලොව ගිය සියළුම
ඤාති මිත්‍රාදීන්ටත් මේ පින අත් වේවා!

ඒ අයට මේ පුණ්‍ය ශක්තියේ බලයෙන්
සුගතිගාමී ලෝකික සෑම සම්පත් ලැබේවා!!

ඔවුන්ට ද නිවන් සුව ලැබීම සඳහා

මේ පින හේතු වාසනා වේවා!!

කාරුණික ඉල්ලීම යි

ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් පාදක කරගෙන කළ අපගේ ධර්ම
දේශනා කැසට් පටි, සංයුක්ත තැටි, වෙබ් අඩවි දේශනා හා මුද්‍රිත
පොත් හෝ මුද්‍රිත හෝ වූ අත්පිටපත් ඒ අයුරින් ම තමන් ගේ දේ
ලෙසින් කියන - ලියන - වාදනය වන අවස්ථා ඇත. ධර්මය පිළිබඳ
මසුරු කමක් මා හට නො මැන, එවැනි දේ ගැන විරෝධයක් ද
නැත. එහෙත් එසේ කරන අය ගැන, කියන අසන අය “වරදවා”
තේරුම් ගන්නා බැවින්, එවැනි උපුටා ගැනීමක් කරන විට ඒ බව
සඳහන් කරන්නේ නම්, අන් අය මූලාවට පත් නො වන බව
කාරුණාවෙන් සලකන්න.

පිවිසුම

‘හරි දැක්ම’ පළමු පොතේ පිවිසුම කොටස හා මෙය සම්බන්ධයි. එහි දක්වා ඇති සම්මා දිවිය පිළිබඳව දත යුතු කරුණු වලට අදාළ මාතෘකා පාඨ අතුරෙන් එකක් පිළිබඳව සුළු විස්තරයක් පමණක් මෙහි දක්වා ඇත.

බහුපකාර ධර්ම

අංගුත්තර නිකායේ දසුත්තර සූත්‍රයේ බහුපකාර ධර්ම වශයෙන් කරුණු රාශියක් දක්නට ලැබේ. මෙලොව යහපත සඳහා, පරලොව යහපත සඳහා, විශේෂයෙන් ම නිවන් සුව ලබා ගැනීම සඳහා බෙහෙවින් උපකාරී වන ඒ කරුණු ගැන ඇති කර ගනු ලබන දැනුම ද හරි දැක්මක් වන බැවින්, ඒ ගැන කෙටි විස්තරයක් පමණක් මෙහි පළමුවෙන් දක්වා ඇත. එකිනෙකට වැඩි වී වැඩි වී යන කරුණු අඩංගු කොටස් වශයෙන් එම සූත්‍රයේ දක්වා ඇති එවැනි කොටස් 10 කි; ධර්ම කරුණු වශයෙන් 55 කි.

1. අප්‍රමාදය: “අප්පමාදෝ කුසලේසු ධම්මේසු, අයං ඒකෝ ධම්මෝ බහුකාරෝ”

කුල ධර්ම පිළිබඳව පවත්නා අප්‍රමාදය බොහෝ උපකාර පිණිස පවත්නා එක් ධර්මයකි.

සාමාන්‍ය පෘථිවි ලෝක සත්වයාගේ සිත තුළ ඕනෑම අවස්ථාවකදී පංචකාමයන්ට හා දුශ්චරිතයන්ට යොමු වීමේ ප්‍රවණතාවයක් ඇත. එබැවින් ම ඔවුහු ඒවායේ නියැලෙති. මෙය අප්‍රමාදය නිසා සිදු වන්නකි.

“නාහං හික්ඛවේ අඤ්ඤං ඒක ධම්මමපි
 සමනුපස්සාමි යේන අනුප්පන්නංවා අකුසලා
 ධම්මා උප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නංවා කුසලා
 ධම්මා පරිනායන්ති, යථාසිදං හික්ඛවේ පමාදෝ”
 (අංගුත්තර ඒකත නිපාත)

මහණෙනි, නූපත් අකුසල ඉපදීමටත්, උපත්
 කුසල පිරිහීමටත් හේතු වන ප්‍රමාදය හා සමාන
 වෙනත් කරුණක් මම නො දකිමි.

“නාහං හික්ඛවේ අඤ්ඤං ඒක ධම්මමපි
 සමනුපස්සාමි යෝ ඒවං මහතෝ අනත්ථාය
 සංවත්තති, යථාසිදං හික්ඛවේ පමාදෝ ”
 (අංගුත්තර ඒකත නිපාත)

මහත් වූ අනර්ථයක් සිදු කරන ප්‍රමාදය තරම්
 වෙනත් එකම කරුණක්වත් මහණෙනි, මම
 නො දකිමි.

“පමාදෝ මච්චුනෝ පදං” (ධම්ම පද)
 නැවත නැවත ඉපදෙමින් සසර දුක ලබා දීම
 සඳහා ප්‍රමාදය හේතු වේ.

මේ ආදී බොහෝ ආකාර වලින් ප්‍රමාදයේ ඇති
 ආදීනවයන් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් පෙන්වා
 දී ඇත.

මේවායින් වැලකී, නිරතුරුව හා අනලස්ව කුසලේ
 කිරීම සඳහා යොදවනු ලබන සම්මා සතිය අප්‍රමාදය
 යි. උපත් අකුසල දුරු කර ගැනීමටත්, නූපත් කුසලේ
 උපදවා ගැනීමටත්, උපත් කුසලේ තව තවත් දියුණු
 කර ගැනීමටත්, මෙලොව පරලොව වශයෙන් මහත්
 වූ අර්ථ සිද්ධියක් ලබා ගැනීමටත්, නිවන් අවබෝධ

කර ගැනීමටත් අප්‍රමාදය තරම් උපකාරී වන වෙනත්
 ධර්මයක් නො මැත. එබැවින් අප්‍රමාදී විය යුතු ය.
 නිර්වාණාවබෝධය සඳහා වැඩිය යුතු විදර්ශනා
 භාවනාවක නියැලීම කිසිසේත් ම ප්‍රමාද කළ යුතු
 නො වේ.

2. සිහිනුවණ: “සති ව සම්පජඤ්ඤං ව, ඉමේ ද්වේ ධම්මා
 බහුකාරා”

සිහිනුවණ බොහෝ උපකාරය පිණිස පවත්නා
 කරුණු දෙකකි.

සති සම්පජඤ්ඤය (සිහිනුවණ) නිවන් අවබෝධ
 කිරීමට බෙහෙවින්ම උපකාරී වන ධර්ම දෙකකි.
 ඊට අමතරව සහනශීලී මනසකින් යුතුව ජීවත්
 වීමටත් සතිය උපකාරී වේ.

සම්මා සතිය බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් විස්තර
 කර ඇත්තේ සතර සතිපට්ඨාන ධර්මයන් ලෙසිනි.
 එහි කායානුපස්සනාව විස්තර කරන විට, සෑම
 ක්‍රියාවක්ම සිහිනුවණින් යුතුව කළ යුතු බව
 උන්වහන්සේ දක්වා ඇත. එබැවින් ඔබ කරන
 වැඩ කටයුතු හැකි තරම් දුරට සිහියෙන් යුතුව
 ම කිරීමට පුරුදු වන්න. එහෙත් පාපකාරී ක්‍රියාවන්
 සිහියෙන් යුතුව කිරීම සම්මා සතිය වශයෙන් නො
 සැලකේ. ඵ්දිනෙදා ජීවිතයේ දී මනසට නැගෙන
 ලෝභය, තරඟව, ඊර්ෂ්‍යාව වැනි පාප සිතුවිලි
 පැමිණි විගසම ඒ සිහිපත් කර, සිත ඉන් මුදා ගැනීමට
 උත්සාහවත් වීම සුදුසු ය. හැකි සෑම විටම “බුද්ධෝ,
 බුද්ධෝ, බුද්ධෝ” කියා සිහිපත් කරන්න.
 එවැනි පරිකර්ම වචනයක් නිතර භාවිතා කිරීමෙන්
 සම්මා සතිය පහසුවෙන් දියුණු කර ගත හැකි වේ.

ඔබ යම් දෙයක් කරන විට හෝ කියන විට හෝ සිතන විට, එය සාර්ථක එකක් ද, එය සුදුසු, යෝග්‍ය, තමාට ගැළපෙන එකක් ද කියා නුවණින් විමසා බැලීමට පුරුදු වීම සුදුසු ය. සම්මෝහය දුරු කර ගැනීම සඳහා, ඒ කිසිවක් තමා හෝ තමා ගේ දෙයක් හෝ තමා කරන දෙයක් හෝ නො වන බව අවබෝධ කර ගන්න බලන්න. අප විසින් රචිත “සංස්කාර හැර කවර මමෙක් ද” කියන පොත කියවා අවබෝධ කර ගැනීම මේ සඳහා ඔබට උපකාරී වනු ඇත.

3. සත්පුරුෂ සංසේචනය ආදිය : “සප්පුරිස සංසේචෝ, සද්ධම්ම සවණං, ධම්මානුධම්ම පටිපත්ති, ඉමෙ තයෝ ධම්මා බහුකාරා”

කල්‍යාණ මිත්‍ර සේවනය, සද්ධර්ම ශ්‍රවණය, ධම්මානුධම්ම ප්‍රතිපත්ති පූරණය කියන කරුණු 3, තමාට බොහෝ උපකාරී වන ධර්ම 3 කි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් “වත්තාරෝ මේ හික්බවේ ධම්මා භාවිතා බහුලිකතා සෝතාපත්ති/ සකදාගාමී/ අනාගාමී/ අරහත්ත ඵල සච්ඡිකිරියාය සංවත්තන්ති, කතමේ වත්තාරෝ? සප්පුරුෂ සංසේචෝ, සද්ධම්ම සවණං, යෝනිසෝමනසිකාරෝ, ධම්මානුධම්ම පටිපත්ති” යනුවෙන් සෝතාපත්ති සංයුත්තයේ ඵල සූත්‍ර වල දක්වා ඇති, සෑම මාර්ග ඵලයක්ම ලැබීම සඳහා උපයෝගී වන කරුණු හතරෙන් යෝනිසෝමනසිකාරය (නුවණින් සිහි කිරීම) හැර, ඉතිරි කරුණු 3 මෙහි දැක් වේ.

කල්‍යාණ මිත්‍ර සේවනය මෙලොව යහපත, පරලොව යහපත සඳහා ද හේතු වන්නකි. දුශ්චරිතයන්ගෙන් ඇත් වීමට, සුවර්තයෙහි යෙදීමට, නිවන් අවබෝධ

කර ගැනීමට කල්‍යාණ මිත්‍ර සේවනය බෙහෙවින් උපකාරී වේ. තමාගේ ශ්‍රද්ධාව, ශීලය, ධර්ම බහුශ්‍රැත භාවය, පරිත්‍යාගශීලී භාවය, ප්‍රඥාව ආදී කරුණු යම් අයකු ඇසුරු කිරීම නිසා දියුණු වන්නේ නම්, එවැනි අය කල්‍යාණ මිත්‍රයන් වශයෙන් සැලකීම සුදුසු ය. මෙම ප්‍රතිඵලම ලබා ගැනීම සඳහා, නිවැරදි ලෙස දේශනා කරනු ලබන බුද්ධ ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීම ද උපකාරී වේ.

ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා යන ත්‍රිශික්ෂාවන් හෝ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය හෝ සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්ම වැඩිම තුළින් ධම්මානුධම්ම ප්‍රතිපත්තිය දියුණු කර ගත හැක.

මේ කරුණු වැඩි දුරට අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා අපගේ “සෝවාන් වීමට නම්” සහ “කල්‍යාණ මිත්‍ර සේවනය” යන කුඩා පොත් 2 කියැවීම සුදුසු ය.

4. සුදුසු පෙදෙසක වාසය කිරීම ආදිය : “පතිරූපදේසවාසෝ, සප්පුරිසුපනිස්සයෝ, අත්තසම්මාපණිධි, පුබ්බේව කත පුඤ්ඤතා, ඉමේ වත්තාරෝ ධම්මා බහුකාරා”

සුදුසු ප්‍රදේශයක වාසය කිරීම, කල්‍යාණ මිත්‍ර ආශ්‍රය, තමා ශ්‍රද්ධා, ශීල, ප්‍රඥා ආදී ගුණ ධර්මයන්හි පිහිටීම, පෙර පින් කර ඇති බව යන මේවා තමාට බෙහෙවින් උපකාරී වන කරුණු 4 කි.

මහා මංගල සූත්‍රයේ දැක්වෙන මෙම කරුණු අතුරින් පතිරූපදේසවාසෝච - එනම්, පින් දහම් කිරීමට ලැබෙන, යහපත් අයගේ ඇසුර ලබා ගත හැකි, සාමකාමී, සෞභාග්‍යමත්, යහපත් ප්‍රදේශයක වාසය

කරන්නට ලැබෙනවා නම්, ඇත්තෙන්ම එය මහත් භාග්‍යයකි. එය මෙලොව පරලොව යහපත සඳහා පමණක් නොව, නිවන් සුව ලබා ගැනීම සඳහා ද බෙහෙවින් උපකාරී වේ.

ශ්‍රද්ධා, ශීල ආදී උසස් ගුණ ධර්මයන්හි පිහිටීමෙන් ආධ්‍යාත්මික ගුණ වගාවන් තමාට දියුණු කර ගත හැකි වේ.

පෙර පින් කර ඇති බව ගැන දැන් කරන්නට දෙයක් නො මැත. දැන් කරන්නට ඇත්තේ දාන ශීල භාවනා ආදී කුශල් වැඩි වැඩියෙන් කිරීම පමණි.

5. ප්‍රධන් වීර්යය වඩන අයකුගේ ගුණාංග : “පඤ්චමානි භික්ඛවේ පධානියඛගානි” ආදී ලෙසින් පධානියඛග සූත්‍රයේ, ප්‍රධන් වීර්යය වඩන කෙනකු ළඟ තිබිය යුතු, මහත් සේ උපකාරී වන ගුණාංග 5 ක් දැක් වේ.

1. ශ්‍රද්ධාව
 2. නිරෝගී භාවය, ආහාර දිරවීමේ ආබාධ රහිත වීම.
 3. මායා සාධේය්‍ය වලින් වැලකීම (කළ වැරැදි වැසීම හෝ තමා තුළ නැති ගුණ පෙන්වීම් වලින් වැලකීම)
 4. අරඹන ලද වීර්යයෙන් යුතු වීම.
 5. පංචස්කන්ධයේ ඇතිවීම නැතිවීම දැකිය හැකි ප්‍රඥාවෙන් යුතු වීම.
- තමා ළඟ තිබිය යුතු මේ ගුණාංග වල යම් යම් අඩු පාඩු ඇත් නම්, ඒවා ඇති කර ගැනීම ඉතා සුදුසු ය.

6. සිහි කළ යුතු ධර්ම : “ඡයිමේ භික්ඛවේ ධම්මා සාරාණියා.....”

ආදී ලෙසින් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් සාරාණිය සූත්‍රයේ දක්වා ඇති පරිදි, සතුව වඩවන, සිහි කටයුතු සාරාණිය ධර්ම 6 ක් ඇත. මේවා තමාට බොහෝ උපකාරී වනු ඇත.

1. විශේෂයෙන් ම තමා ඇසුරු කරන අය හා සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් ඇති තැනත්, නැති තැනත් මෙම ත්‍රි සහගත කාය කර්ම වලින් යුතු වීම,
2. මෙම ත්‍රි සහගත වචි කර්ම වලින් යුතු වීම හා
3. මෙම ත්‍රි සහගත මනෝ කර්ම වලින් යුතු වීම
4. තමා සතු කෑම බීම ආදී දේවල් ඔවුන් හා සමඟ බෙදා-හදා ගැනීම.
5. පිරිසිදු ශීලයක් ඔවුන් ඇති තැනත්, නැති තැනත් ආරක්ෂා කිරීම.
6. දුක කෙළවර කිරීමේ නිවැරදි මාර්ගය පිළිබඳව ඔවුන් හා සම අදහස් දැරීම.

7. ආර්ය ධන : “සත්තිමානි භික්ඛවේ ධනානි” යනාදී ලෙසින් විත්ථතධන සූත්‍රයේ දැක්වෙන ආර්ය ධන 7 කි.

1. ශ්‍රද්ධාව
2. ශීලය
3. හිරි (කායික වාචසික මානසික දුශ්චරිත හා පච්චිකිරීමට ලජ්ජා වීම)
4. ඔත්තප්ප (කාය වාග් මනෝ දුශ්චරිත හා පච්චිකිරීමට බිය වීම)
5. ධර්මය පිළිබඳව පවත්නා බහුශ්‍රැත භාවය.
6. පරිත්‍යාගශීලි භාවය.
7. පංචස්කන්ධයේ ඇතිවීම, නැතිවීම දැකීමට තරම් සමත් ප්‍රඥාවකින් යුතු වීම.

සද්ධා-සීල-හිරි-මත්තප්ප-සුත-වාග-පඤ්ඤා යන මේ ධන 7 ඇති අයකු කෙතරම් දිළින්දකු වුවත්, ඔහු දිළින්දකු නො වන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාරා තිබේ. නිර්වාණාවබෝධය සඳහා මේ කරුණු ඉතාමත් ම උපකාරී වේ.

8. ආදි බ්‍රහ්මචරියික ප්‍රඥාව : “අට්ඨමේ භික්ඛවේ හේතු, අට්ඨ පච්චයා ආදි බ්‍රහ්මචරියිකාය පඤ්ඤාය _____ අප්පට්ඨදාය පටිලාභාය., පටිලද්ධාය _____ භියෝභාවාය චේපුල්ලාය භාවනාව _____ පාරිජුරියා සංචත්තන්ති” (ආදි බ්‍රහ්මචරියපඤ්ඤා සූත්‍රය).

මාර්ග ඵල ලබා නිවන් අවබෝධ කිරීමට පෙර ඇති කර ගත යුතු ආදි බ්‍රහ්මචරියික ප්‍රඥාව, මේ දක්වා ඇති වී නැති නම් එය ඇති කර ගැනීම සඳහාත්, ඇති වී තිබෙන එවැනි ප්‍රඥාව තව තවත් දියුණු කර ගැනීම සඳහාත් හේතු ප්‍රත්‍යය වන කරුණු 8ක් ඇත.

1. මේ ජීවිතයේදී ම නිවන් අවබෝධ කරවා දීමට හැකි වන පරිදි නිවන් මග කියා දිය හැකි ගුරුවරයකුගේ ඇසුර.
2. එවැනි ගුරුවරයකු වෙත වරින් වර ගොස් අවශ්‍ය කරුණු විචාරා දැන ගැනීම.
3. කාය විචේකයෙන්, චිත්ත විචේකයෙන් යුතු වීම.
4. සුළු වරදක් හෝ නො කරන පරිදි ශිල්වත් වීම.
5. බුද්ධ දේශික ධර්මය නිවැරදි ලෙසින් දැන ගැනීම.
6. නිවන් අවබෝධ කිරීම සඳහා අරඹන ලද විරියයකින් යුතුව කටයුතු කිරීම.
7. සම්මා සතියෙන් යුතු වීම.
8. ‘මේ රූපය ය, මේ රූප සමුදය ය, මේ රූප නිරෝධය ය,’ ආදි ලෙසින් දකිමින් පංචස්කන්ධයේ ඇතිවීම නැතිවීම බලමින් භාවනා කිරීම.

මේවා නිවන් අවබෝධ කිරීම සඳහා මහෝපකාරී වන ධර්ම කරුණු වේ.

9. නුවණින් මෙනෙහි කිරීම මූලික වූ කරුණු : “නව යොනියෝමනසිකාර මූලිකා ධම්මා”

නුවණින් මෙනෙහි කිරීම මුල් කොට පවත්නා ධර්ම 9 කි.

1. යෝනියෝ මනසිකරෝතෝ පාමොජ්ජං ඡායති නුවණින් මෙනෙහි කරන විට ප්‍රමෝදයක් ඇති වේ.
2. පමුදිතස්ස පීති ඡායති _____ පමුදිත වූ කෙනකුට ප්‍රීතිය උපදී.
3. පීතිමනස්ස කායෝ පස්සමිහති ප්‍රීතිමත් වූ කල, කය හා සිත සංසිද්දේ.
4. පස්සද්ධකායෝ සුඛං චේදේති කය හා සිත සංසිද්දන විට, සුඛයක් දැනේ.
5. සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති සුඛයෙන් යුතු වූ විට, සිත සමාධිමත් වේ.
6. සමාහිතෝ යථාභූතං පජානාති සමාධිමත් වූ කල, ඇත්ත ඇති සැටියෙන් දකී.
7. යථාභූතං ඡානං පස්සං නිබ්බන්දති ඇත්ත ඇති සැටියෙන් දකින කල, කලකිරේ.
8. නිබ්බන්දං විරජ්ජති සංස්කාර කෙරෙහි කලකිරුණ විට, ඒවා කෙරෙහි නො ඇලේ.
9. විරාගා විමුච්චති නො ඇලුණු විට, සංස්කාර අත හරිමින් ඉන් මිදේ.

නුවණින් මෙනෙහි කිරීම යනු
 අනිත්‍ය වූ සංස්කාර අනිත්‍ය ලෙසම මෙනෙහි කිරීම,
 දුක් වූ සංස්කාර දුක් ලෙසම මෙනෙහි කිරීම,
 අනාත්ම වූ සංස්කාර අනාත්ම ලෙසම මෙනෙහි කිරීම,
 අශුභ වූ සංස්කාර අශුභ ලෙසම මෙනෙහි කිරීම.

පංචස්කන්ධ සංඛ්‍යාත සංස්කාර නිත්‍ය සුභ සුඛ ආත්ම වශයෙන් මෙනෙහි කිරීම නුනුවණින් මෙනෙහි කරණු ලබන අයෝනිසෝ මනසිකාරයකි.

10. අනාථ නොවී සිටීමට අවශ්‍ය කරුණු: “සනාථා භික්ඛවේ විහරථ, මා අනාථා. දුක්ඛංහි භික්ඛවේ අනාථෝ විහරති” (නාථකරණ සූත්‍රය)
- මහණෙනි, අනාථ නො වී, සනාථව වසවු. අනාථව විසීම දුකකි. “දස ඉමේ භික්ඛවේ නාථකරණ ධම්මා” මහණෙනි නාථකරණ ධර්ම 10 කි.
1. අණු මාත්‍ර හෝ වරදක් නො කර ශීලය ආරක්‍ෂා කිරීම.
 2. බුදුරදුන් වදාළ ධර්මය නිවැරදිව දැකීම.
 3. කල්‍යාණ මිත්‍ර සේවනය.
 4. සුවච බව.
 5. කළ යුතු කාර්යයන් පිළිබඳව ඇති අනලස් බව හා දක්‍ෂ බව.
 6. ධර්මය ප්‍රිය කිරීම හා ධර්මය තුළින් ප්‍රමෝදයක් ලැබීම.
 7. නිවන් දැකීම සඳහා අරඹන ලද වීර්යයකින් යුතුව කටයුතු කිරීම.
 8. ලද දෙයින් සතුටු වීම.
 9. සතියෙන් යුතු වීම.
 10. පංචස්කන්ධ ධර්මයන්ගේ උදය වය (ඇතිවීම, නැතිවීම) දැකිය හැකි ප්‍රඥාවකින් යුතු වීම.

මේ ආදී කරුණු පිළිබඳව ලබා ඇති නිසි අවබෝධය ද හරි දැක්මකි, සම්මා දිට්ඨියකි. මේවා විස්තර කිරීමට නම් දීර්ඝ වශයෙන් කරුණු දැක්වීමට සිදු වන බැවින් මෙහි ඒවා දක්වා ඇත්තේ ඉතා කෙටියෙනි. මේවා පිළිබඳ දැනුමක් ඇති අය ගෙන් අසා විමසා, ඒ අය සමඟ සාකච්ඡා කර ඔබේ දැනුම දියුණු කර ගත හැක.

පිරිසිඳ දහ යුතු ධර්ම

“ඉමේ ධම්මා පරිඤ්ඤායා” පිරිසිඳ දහ යුතු ධර්ම පිරිසිඳ දැන ගැනීම ද සම්මා දිට්ඨියකි. “සබ්බං භික්ඛවේ පරිඤ්ඤායාං” සියල්ලම මහණෙනි පිරිසිඳ දහ යුතු යැයි බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාරා තිබේ. පිරිසිඳ දකිනවා යන්නෙන් අදහස් කරනු ලබන්නේ තමා විසින් ම මැනවින් අවබෝධ කර ගෙන දහ යුතු බව ය. අනිත්‍ය වශයෙන්, දුක්ඛ වශයෙන්, අනාත්ම වශයෙන්, අශුභ වශයෙන්, ශුන්‍ය වශයෙන් පිරිසිඳ දහ යුතු වේ.

පිරිසිඳ දහ යුතු ධර්ම පිළිබඳව, දීර්ඝ විස්තරයක් පටිසම්භිදා මග්ග පාළියේ දැක්වෙන අතර, දසුන්තර සූත්‍රයේ ද පිරිසිඳ දහ යුතු කරුණු 55 ක් සඳහන් වේ. දසුන්තර සූත්‍රයේ දැක්වෙන කරුණු පිළිබඳව කෙටි විස්තරයක් මෙහි දක්වා ඇත. පටිසම්භිදා මග්ග පාළියේ සඳහන් වැදගත් යැයි හැඟෙන කරුණු ගැන කෙටි හැඳින්වීමක් පසුව පළ කෙරෙන ‘හරි දැක්ම’ පොතක පළ කෙරෙනු ඇත.

1. “ඒකෝ ධම්මෝ පරිඤ්ඤායෝ, එස්සෝ සාසවෝ උපාදානීයෝ” ආශ්‍රව සහ උපාදාන ඇති වීමට හේතු වන ස්පර්ශය දහ යුතු ය. වක්ඛු සම්ඵස්ස, සෝත සම්ඵස්ස, ඝාන සම්ඵස්ස, ජීවහා සම්ඵස්ස, කාය සම්ඵස්ස සහ මනෝ සම්ඵස්ස යනුවෙන් ස්පර්ශයේ කොටස් 6ක් ඇත.
 1. “වක්ඛුඤ්ච පටිච්ච රුපේව උප්පජ්ජති වක්ඛු විඤ්ඤාණං, තිණ්ණං සඛ්ඛති වක්ඛු සම්ඵස්සෝ.” ඇසයි, රූපයයි නිසා වක්ඛු විඤානය උපදී. ඇස රූපය වක්ඛු විඤානය යන කොටස් තුනේ එකතුව වක්ඛු සම්ඵස්සය යි.

2. කණය, ශබ්දය, සෝන විශ්ලේෂණය කියන කොටස් තුනේ එකතුව සෝන සම්ප්‍රේෂණය යි. මෙලෙසින්ම,
3. නාසය, ගඳ සුවඳ, සාන විශ්ලේෂණය එකතු වූ විට - සාන සම්ප්‍රේෂණයත්,
4. දිවය, රසය, ජීවිත විශ්ලේෂණය එකතු වූ විට - ජීවිත සම්ප්‍රේෂණයත්,
5. ශරීරය, කයට දැනෙන ස්පර්ශ වන දේවලය, කාය විශ්ලේෂණය කියන කොටස් 3 එකතු වූ විට - කාය සම්ප්‍රේෂණයත්,
6. මනස, මනසට දැනෙන අරමුණු. මනෝ විශ්ලේෂණය එකතු වූ විට - මනෝ සම්ප්‍රේෂණයත් ඇති වේ.

මෙලෙසින් ඇස කණ නාසය දිව ශරීරය සහ මනස යන ඉන්ද්‍රියයන්ට පිළිවෙලින් රූප ශබ්ද ගන්ධ රස චෝට්ඨිබ්බ ධම්ම යන අරමුණු හමු වූ පසු, ඇති වන ඒ ඒ විශ්ලේෂණ නිසා වක්ඛු සම්ප්‍රේෂණය ඇති වූ විට, ඒ අරමුණු පිළිබඳව ආශාව, තරඟ, නුරුස්නා ගතිය, ඇලීම, ගැටීම ආදිය උද්ගත වෙමින් සිත තුළින් කාමාශ්‍රව ආදී ආශ්‍රව ධර්මයන් ගලා ගෙන යන අතර, ඒ ඒ අරමුණු කෙරෙහි ඡන්දයක් හෝ රාගයක් හෝ ඇති වෙන විට සිත තුළ උපාදාන ජනිත වීමක් ද සිදු වේ.

මෙම ආශ්‍රව, උපාදාන, ඇලීම, ගැටීම, ආදී චිත්ත සංස්කාර තමාගේ සිත තුළින් ම අවිද්‍යාව නිසා ජනිත වනවා විනා, ඒවා එම අරමුණු තුළ තිබෙන දේවල් නො වන බව දක යුතු ය. මෙසේ ආශ්‍රව ධර්ම, උපාදාන ආදිය ඇති වීම දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය ක්‍රියාත්මක වීමකි. නැවත නැවත, ජාති ජරා මරණ ආදී සසර දුක ලබා දීමට එය හේතු වේ. කෙනකුට සසරෙහි ගමන් කිරීමට සිදු වන්නේ එබැවිනි.

2. “ද්වේ ධම්මා පරිඤ්ඤායා : නාමඤ්ච රූපඤ්ච”

නාම රූප පිරිසිඳ දක යුතු කරුණු දෙකකි. රූප යනු පට්ඨි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ යන සතර මහා භූත සහ ඒ නිසා හටගත් උපාදාය රූප වන අපගේ ශරීරය යි. නාම යනු සිත යි. වේදනා, සංඥා, සංස්කාර, විශ්ලේෂණ ස්කන්ධ හතරටම පොදුවේ නාමස්කන්ධය යැයි ව්‍යවහාර කෙරේ.

වැඩි විස්තර සඳහා අපගේ ‘නාම රූප දැක නිවනට’ යන පොත බලන්න.

3. “තයෝ ධම්මා පරිඤ්ඤායා : තිස්සෝ වේදනා”

සුඛ වේදනා, දුක්ඛ වේදනා, උපේක්ෂා වේදනා යන වේදනාත්‍රය පිරිසිඳ දක යුතු ධර්ම 3 කි.

මජ්ඣිම නිකායේ බහු වේදනීය සූත්‍රයේ වේදනාව මෙසේ විග්‍රහ කොට දක්වා ඇත.

1. “ද්වේපානන්ද වේදනා චුත්තා මයා පරියායේන : කායික වේදනා, චේතසික වේදනා.”

ආනන්ද, මා විසින් වේදනාව ආකාර දෙකකින් ද දක්වා ඇත. කායික වේදනා, මානසික වේදනා යනු ඒ දෙක ය.

2. “තිස්සෝපි වේදනා චුත්තා මයා පරියායේන : සුඛා වේදනා, දුක්ඛා වේදනා, අදුක්ඛමසුඛා වේදනා.”

වේදනාව තුන් ආකාරයකින් ද මා විසින් පෙන්වා දී ඇත. සුඛ වේදනා, දුක්ඛ වේදනා, මැදහත් වේදනා.

3. “පඤ්චපි වේදනා චුත්තා මයා පරියායේන : සුඛන්ද්‍රියං, සෝමනස්සන්ද්‍රියං, දුක්ඛන්ද්‍රියං, දෝමනස්සන්ද්‍රියං, උපෙක්ඛන්ද්‍රියං.”

වේදනාව 5 ආකාරයකින් ද දැක්විය හැකි ය.

I. සුඛ වේදනා - කායික සුඛ වේදනාව

- II. සෝමනස්ස වේදනා - මානසික සුඛ වේදනාව
- III. දුක්ඛ වේදනා - කායික දුක්ඛ වේදනාව
- IV. දෝමනස්ස වේදනා - මානසික දුක්ඛ වේදනාව
- V. උපෙක්ඛා වේදනා - මැදහත් වේදනාව

4. "ජපි වේදනා චුත්තා මයා පරියායේන."

වේදනාව 6 ආකාරයකින් ද දක්වා තිබේ.

වක්ඛු සම්ඵස්සජා වේදනාව: කලින් දක්වා ඇති ස්පර්ශය නිසා වේදනාවන් අතුරෙන් කවර හෝ වේදනාවක් ජනිත වේ.

වක්ඛු සම්ඵස්සය නිසා ඇති වන වේදනාව, වක්ඛු සම්ඵස්සජා වේදනාව යි.

සෝත සම්ඵස්සය නිසා ඇති වන වේදනාව, සෝත සම්ඵස්සජා වේදනාව යි.

සාන සම්ඵස්සය නිසා ඇති වන වේදනාව, සාන සම්ඵස්සජා වේදනාව යි.

ජ්විහා සම්ඵස්සය නිසා ඇති වන වේදනාව, ජ්විහා සම්ඵස්සජා වේදනාව යි.

කාය සම්ඵස්සය නිසා ඇති වන වේදනාව, කාය සම්ඵස්සජා වේදනාව යි.

මනෝ සම්ඵස්සය නිසා ඇති වන වේදනාව, මනෝ සම්ඵස්සජා වේදනාව යි.

5. "අට්ඨාරසපි වේදනා චුත්තා මයා පරියායේන."

වේදනාව 18 ආකාරයකින් ද විස්තර කළ හැකි ය. වක්ඛු සම්ඵස්සජා වේදනා ආදී කොටස් 6, සුඛ දුක්ඛ උපේක්ෂා වේදනා 3 න් වැඩි වූ විට, වේදනාව 18 ආකාර වේ.

6. "ජත්තිංසපි වේදනා චුත්තා මයා පරියායේන."

වේදනාව 36 ආකාරයකින් ද දැක්වීමට පුළුවන. ඉහත කී

18, සාමිස සහ නිරාමිස වශයෙන් වැඩි වූ විට 36ක් වේ.

පංචකාම ආදී ලෝකාමිස ධර්මයන් නිසා ඇති වන වේදනා සාමිස වශයෙන් ද, සාමිස නො වන ධායන ඵල සමචන් ආදිය අත් දකින විට, භාවනාවෙන් කවදා නම් ප්‍රතිඵලයක් ගැනීමට ලැබේවිද යි සිතන විට වැනි අවස්ථා වල දී ඇති වන වේදනාව නිරාමිස වශයෙන් ද සැලකේ. සාමිස වේදනාවට ගේහසිත වේදනාව කියාත්, නිරාමිස වේදනාවට නෙක්ඛම්මසිත වේදනාව කියාත් කියනු ලැබේ.

7. "අට්ඨසතම්පි වේදනා චුත්තා මයා පරියායේන"

ඉහත කී වේදනා 36, අතීත අනාගත වර්තමාන යන කාලත්‍රයෙන් වැඩි කළ විට වේදනාව 108 ආකාරයකින් ද දැක්විය හැකි ය.

සුඛ වේදනාවට ඇලීම නිසා ඇති වන රාගානුශයත්, දුක්ඛ වේදනාවට ගැටීම නිසා ඇති වන පටිඝානුශයත්, මැදහත් වේදනාවට මුළාවීම නිසා ඇති වන අවිද්‍යා අනුශයත් නිසා සසර දුක් දිගින් දිගටම විඳින්නට සිදු වනු ඇත.

4. "චත්තාරෝ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා: චත්තාරෝ ආභාරා."

ආභාර වර්ග 4 ක් ඇත. එය ද පිරිසිඳ දත යුතු ය.

1. කඛ්චිකාර ආභාර - කන බොන දේ
2. ඵස්ස ආභාර - වේදනාව ඇති වීමට හේතු වන ස්පර්ශ
3. මනෝ සංචේතනා ආභාර - පුනර්භවය ගෙන දීමට හේතු වන කුශලාකුශල කර්ම සංස්කාර
4. විඤ්ඤාණ ආභාර - ප්‍රතිසන්ධි විඥානයට පසුව හෝ, ඒ හා සමගම පහළවන නාම රූප ඇති වීමට හේතු වන ප්‍රතිසන්ධි විඥාන.

මේ පිළිබඳ ඉදිරියේ දී වෙනම පොතක් පළ කෙරෙනු ඇත.

5. "පඤ්ච ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා : පඤ්චපාදනක්ඛන්ධා."

උපාදානස්කන්ධ 5 පිරිසිඳ දත යුතු ය. රූප වේදනා සංඥා සංස්කාර විඥාන කියන ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි ඡන්දරාගයක් හෝ ආශ්‍රව ධර්ම හෝ ඡනිත වූ විට ඒවා පංචුපාදානස්කන්ධ ධර්මයන් බවට පත් වේ. ඒ බව මෙලෙසින් දක්වා ඇත: “රූපං ඛො භික්ඛවේ උපාදානීයෝ ධම්මෝ, යො තත්ථ ඡන්දරාගෝ තං තත්ථ උපාදානං...”

(ස/නි උපාදානීය සූත්‍රය)

රූපය උපාදානයට බඳුන් වන ධර්මයකි, රූපය කෙරෙහි පවත්නා ඡන්දරාගය උපාදානය යි. මෙලෙසින් ම සෙසු ස්කන්ධ කෙරෙහිත් ඒ ඒ ස්කන්ධ වලට අනුකූල වන පරිදි දක්වා තිබේ.

පංචුපාදානස්කන්ධය ගැන වැඩි විස්තර ‘ස්කන්ධ හැර කවර මමෙක් ද’ කියන අප විසින් රචිත පොත බැලීමෙන් දැන ගත හැකි ය.

6. “ඡ ධම්මා පරිඤ්ඤායා : ඡ අජ්ඣධත්තිකානි ආයතනානි.”

අධ්‍යාත්මික ආයතන 6 ද පිරිසිඳ දත යුතු ය. චිත්ත චෛතසික ධර්ම ඡනිත වීමට ස්ථානය වන අර්ථයෙන් ආයතන යැයි කියනු ලැබේ. ඇසට රූපයක් පෙනුන පසු, ඒ දකින ලද රූපය පිළිබඳ ව රූප සංඥා ආදී සිතුවිලි ඇති වන විට, ඇස වක්ඛායතනයක් වේ.

කණට ශබ්දයක් ඇසී, එ අසන ලද ශබ්දය පිළිබඳ සිතිවිලි ඇති වන විට, කණ සොතායතනයක් වේ.

මෙලෙසින් ම නාසයට ගඳ සුවඳ හමු වී සිතුවිලි ගලා යන විට- සානායතනය,

දිවට රස හමු වී සිතුවිලි ඡනනය වන විට - ජීවිහායතනය,

කයට ඵොට්ඨබ්බ (කයට ස්පර්ශ වන දේවල්) හමු වී සිතුවිලි ඇති වන විට - කායායතනය සහ

මනසට විවිධ ධම්මාරම්මණ හමු වීම නිසා සිතුවිලි පහළවන විට - මනායතනය ඇති වන අයුරු අවබෝධ කර ගත යුතු ය.

7. “සත්ත ධම්මා පරිඤ්ඤායා : සත්ත විඤ්ඤාණාට්ඨිතීයෝ” ප්‍රතිසන්ධි විඥානය පවත්නා ස්ථාන 7 ද පිරිසිඳ දත යුතු වේ.

1. “සන්ති භික්ඛවේ සත්තා නානත්ත කායා නානත්ත සඤ්ඤිනෝ”

විවිධ ශරීර ස්වරූපයන් ඇති, විවිධ ප්‍රතිසන්ධි විඥාන නිසා

උපදින සත්වයෝ සිටිති. මනුෂ්‍යයන්, දෙවියන්, සමහර ප්‍රේතයන් වැනි සත්වයන් ඒ ඒ ලෝක වල ප්‍රතිසන්ධිය ලබන විට, ඔවුන්ගේ ප්‍රතිසන්ධි විඥාන අභේතුක, ද්විභේතුක, ත්‍රිභේතුක ආදී වශයෙන් විවිධ වේ. නානත්ත සඤ්ඤිනෝ කියන්නේ එය ය.

එම සත්වයන්ගේ ශරීර ද වර්ණය, සටහන, හැඩරුව ආදිය නිසා විවිධාකාර වේ. නානත්ත කාය යනුවෙන් දැක්වෙන්නේ එය ය.

මෙම නිසා මනුෂ්‍යයන්, දෙවියන් ආදීන් හැඳින්වෙන්නේ “නානත්ත කායා නානත්ත සඤ්ඤිනෝ” සත්වයන් ලෙසිනි.

2. “සන්ති භික්ඛවේ සත්තා නානත්ත කායා ඒකත්ත සඤ්ඤිනෝ”

බ්‍රහ්ම පාරිසප්ප, බ්‍රහ්ම පුරෝහිත, මහාබ්‍රහ්ම යන බ්‍රහ්ම ලෝක තුනේ පහළවන විට, ඒ බ්‍රහ්මයන්ගේ ප්‍රතිසන්ධි විඥානය වන්නේ පළමු රූපාවචර ධ්‍යානයේ විපාක සිත ය. එහි ප්‍රභේද නො මැති නිසා “ඒකත්ත සඤ්ඤිනෝ” නමින් හැඳින් වේ. එහෙත් ඔවුන්ගේ ශරීරය ප්‍රභාශ්වර භාවය ආදියෙන් වෙනස් වෙනස් ස්වරූප ගනී. එබැවින් “නානත්ත කායා” යනුවෙන් දක්වා ඇත.

3. “සන්ති භික්ඛවේ සත්තා ඒකත්ත කායා නානත්ත සඤ්ඤිනෝ”

පරිත්තාහ, අප්පමාණාහ, ආහස්සර යන බ්‍රහ්ම ලෝක වල ප්‍රතිසන්ධිය ගෙන දෙන්නේ දෙවන රූපාවචර ධ්‍යානයේ විපාක සිතිනි. අභිධර්මයේ ඉගැන්වෙන රූපාවචර ධ්‍යාන 9 අනුව බලන විට තුන්වන ධ්‍යානයේ විපාක සිතිනි. එබැවින්, එය “නානත්ත සඤ්ඤිනෝ” යනුවෙන් මෙහි දැක්වේ. එහෙත් ඔවුන්ගේ ශරීර එකම ස්වරූපයකින් යුක්ත ය.

4. “සන්ති භික්ඛවේ සත්තා ඒකත්ත කායා ඒකත්ත සඤ්ඤිනෝ”

පරිත්තසුභ, අප්පමාණසුභ, සුභකිණ්ණක යන බ්‍රහ්ම ලෝක වල ප්‍රතිසන්ධිය ගෙන දෙන්නේ 4 වෙනි රූපාවචර ධ්‍යානයේ විපාක සිතිනි. එහි වෙනස් කම් නැති නිසාත්, ඒ බ්‍රහ්මයන්ගේ ශරීරවල වෙනස් කම් දක්නට නො මැති නිසාත් ඔවුන් හැඳින්වෙන්නේ “ඒකත්ත කායා ඒකත්ත සඤ්ඤිනෝ” නමිනි.

5. පළමු වන අරූපාවචර ධ්‍යානයේ විපාක සිතින් ආකාසානඤ්චායතනයේ ප්‍රතිසන්ධිය ලබනා සත්වයෝ සිටිති.

6. දෙවන අරූපාවචර ධ්‍යානයේ විපාක සිතින් විඤ්ඤාණඤ්චායතනයේ ප්‍රතිසන්ධිය ලබනා සත්වයෝ ද සිටිති.

7. තෙවන අරූපාවචර ධ්‍යානයේ විපාක සිතින් ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයේ ප්‍රතිසන්ධිය ලබනා සත්වයෝ ද වෙති.

සත්ත විඤ්ඤාණට්ඨිතියට අසංඥ තලය ඇතුළත් නො වේ. එහි විඥානයක් නො මැති බැවිනි. විඥානයක් පවතිනවා ද නැත්දැයි කීමට පවා නො හැකි ඉතා සියුම් දැනීමක් පමණක් පවත්නා බැවින් නේවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ද එයට ඇතුළත් නො වේ. අනාගාමී අය පමණක් උපදින ශුද්ධාවාස බ්‍රහ්ම ලෝක පහේ කිසිවකු නැති හිස් භාවයට පත් වන කාලයන් ද ඇති වන බැවින් විඤ්ඤාණට්ඨිති හෝ සත්තාවාස විස්තර කරන විට ඒ ලෝක ඇතුළත් කරනු නො ලැබේ. (ශුද්ධාවාස බ්‍රහ්මයන් රහත් වී පිරිනිවන් පැවැට පසුව, බුද්ධ ශුන්‍ය කල්ප අසංඛ්‍ය ගණන් ඇති වන විට, ඒ ලෝක වල කිසිවකු නැති වී ඒ ලෝක හිස් වී යයි).

8. “අට්ඨ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා : අට්ඨ ලෝක ධම්මා”

අෂ්ට ලෝක ධර්මයන් ද පිරිසිඳ දන යුතු වේ. “අට්ඨිමේ හික්ඛවේ ධම්මා ලෝකං අනුපරිචන්තති, ලෝකෝ ච අට්ඨලෝක ධම්මේ අනුපරිචන්තති” (ලෝකධම්ම සූත්‍රය).

අෂ්ට ලෝක ධර්මය ලොව අනුව පෙරළේ. ලෝකයා ද අෂ්ට ලෝක ධර්මය අනුව පෙරළේ. ලාභ අලාභ, යස අයස, නින්දා ප්‍රශංසා, සුඛ දුක්ඛ යන අටලෝ දහමට අනුව ලෝක සත්වයෝ පෙරළෙති.

අෂ්ට ලෝක ධර්මයන් ඔබ මැඩ ගෙන සිටින්නේ නම්, එසේම ඔබ ඒ නිසා ඇලීම් ගැටීම්, උද්දාමවීම් පසුකැවීම් වලට බඳුන් වන්නේ නම්, ලාභ අලාභ ආදී මේ සියල්ලම අනිත්‍යයට පත් වන, විපරිණාමයට

පත් වන සංස්කාර ධර්ම බව අවබෝධ කර ගෙන, ඒ අටලෝ දහමෙහි කම්පිත නො වී, උද්දාම නො වී, උපේක්ෂිත වීමට උත්සාහ ගන්න. රහත් වූ අය කිසි දිනක අට ලෝ දහම් නිසා නො සැලෙති.

9. “නව ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා: නව සත්තාවාසා”

සත්තාවාසා 9 ද පිරිසිඳ දන යුතු ධර්මයන් වේ. සත්වයන් වසන ස්ථාන ගැන මෙහි කියැවෙන බැවින්, සත්ත විඤ්ඤාණට්ඨිති වශයෙන් දක්වා ඇති 7 ට අමතරව, මෙයට අසංඥතලය ද, නේවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන ලෝකය ද ඇතුළත් වන නිසා සත්තාවාස 9 ක් වේ.

10. “දස ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා : දස ආයතනානි.”

ආයතන 10 ද පිරිසිඳ දන යුතු ය.

චක්ඛායතනය	රූපායතනය
සෝතායතනය	ශබ්දායතනය
සානායතනය	ගන්ධායතනය
ජීවිහායතනය	රසායතනය
කායායතනය	ඓවාට්ඨිබ්බායතනය

යන ඇස කණ නාසය දිව ශරීරය කියන අධ්‍යාත්මික ආයතන 5ත්, රූප ශබ්ද ගන්ධ රස ඓවාට්ඨිබ්බ කියන බාහිර ආයතන 5ත් පමණක් මෙහි දැක් වේ.

මනායතනය සහ ධම්මායතනය මෙයට ඇතුළත් නො වන්නේ, ලෝකෝත්තර ධර්මයන් ද එයට ඇතුළත් වන බැවින් බව අටුවාව සඳහන් කරයි.

අජ්ඣත්තික හා බාහිර ආයතන ගැන වැඩි විස්තර දැන ගැනීමට අපගේ ‘ශුන්‍යතාවය සහ නිවන්’ පොත ද බලන්න.

ඉහත කී සියළුම ධර්ම පිරිසිඳ දන යුතු ධර්ම ලෙසින් සැලකේ. ඒ ඒ ධර්මයන් ද, ඒවායේ සමුදය - නිරෝධය - නිරෝධගාමිණී පටිපදාව - ආශ්වාදය - ආදීනවය සහ ඒවා කෙරෙහි පවත්නා ඡන්දරාගය නැති කිරීම නම් වූ නිස්සරණය ද පිරිසිඳ දන යුතු වන

අතර, මේ සියල්ලම සම්මා දිවියට අන්තර්ගත වේ.

සම්මා දිවිය ගැන කෙරෙන මෙම විස්තර ඊළඟ පොත හා සම්බන්ධයි.

මෙම පොතේ දක්වා ඇත්තේ කුශලාකුශල කර්මත්, කුශලමූල සහ අකුශල මූලත් දැකීම තුළින් නිවන් අවබෝධ කර ගත හැකි ආකාර කිහිපයකි. ඔබ ද සමාධි ප්‍රඥා දියුණු වී ඇති, පාරමී ශක්තියක් ඇති අයකු නම්, ඔබට ද ඒ අනුව පිළිපැදීමෙන් නිර්වාණය අවබෝධ කර ගැනීමට හැකියාව තිබීමට ඉඩ තිබේ. එම නිසා උත්සාහවත් වන්න. ඔබ ගන්නා උත්සාහය අපතේ යන්නේ නැත. කවදා හෝ දවසක නිවන් දැකීම සඳහා එය හේතු උපනිශ්‍රය වනවා ඇත. එසේම වේවා!

සැම දෙනාටම නිවන් සුවම අත්වේවා!

දන්කන්දේ ධර්මරතන හිමි

2008 අගෝස්තු

දුරකථනය : 060 2 140 837

විද්‍යුත් තැපෑල : damruwana@sltnet.lk.

වෙබ් අඩවිය : **www.damruwana.org**

අප කළ ධර්ම දේශනා ඇසීමට
මෙම වෙබ් අඩවියට පිවිසෙන්න.

හරි දැක්ම - 2

මේ අයට මතක ඇති ගියවර සම්මා දිවිය විස්තර කරන කොට කම්මස්සකතා සම්මා දිවිය හා විපස්සනා සම්මා දිවිය කියලා සම්මා දිවිය කොටස් දෙකකින් විස්තර කළ බව. බුදුරජාණන් වහන්සේ මහා චන්දාරීසක සුත්‍රයේ මෙලෙසින් දක්වලා තිබෙනවා: අත්ථි භික්ඛවේ සම්මා දිවියී සාසවා පුඤ්ඤභාගියා උපධි වෙපක්කා. අත්ථි භික්ඛවේ සම්මා දිවියී අරියා අනාසවා, ලෝකුත්තරා මග්ගච්ඡා. මහණෙනි, පුණ්‍යභාග්‍යා වූ, විපාක ගෙන දෙන ශක්තියක් ඇති, ආශ්‍රව සහිත සම්මා දිවියක් තිබෙනවා. ඒ වගේම තවත් සම්මා දිවියක් තිබෙනවා ආර්ය වූ, අනාශ්‍රව වූ, ලෝකෝත්තර වූ, මාර්ග අංග වූ. මේ විධියට සම්මා දිවිය බුදුරජාණන් වහන්සේ කොටස් දෙකකින් විස්තර කරලා තිබෙනවා. එදා අපි මේ අයට විපස්සනා සම්මා දිවිය කියන කොට ලෝකෝත්තර සම්මා දිවියක් කියලා ප්‍රකාශ කළේ ඔය දෙවනුවට කියපු කරුණ යි.

මේ විපස්සනා සම්මා දිවියේ අපට තවත් විග්‍රහ කරලා දක්වන්නට පුළුවන් කොටස් තිබෙනවා. යම්කිසි කෙනෙක් මේ පංචස්කන්ධ ලෝක ධර්මයන් අනිත්‍යය ය, මේවා දුක් ය, මේවා අනාත්ම ය, මේ පංචස්කන්ධ ධර්ම අසුභ ය, ශුන්‍ය ය, මේවා කෙරෙහි කලකිරිය යුතු ය, විරාගය ඇතිකර ගත යුතු ය, මේ පංචස්කන්ධ ධර්ම ඇති වීමේ හේතු මේව ය, නැති වෙන්නේ මෙලෙසින් ය, ආදී විවිධාකාරයෙන් විදර්ශනා භාවනාවක නියැලෙමින් පංචස්කන්ධයේ යථා තත්වය දක්නා විට කෙනකුගේ සිත තුළ සම්මා දිවියක් ඇති වෙනවා. ඒ සම්මා දිවිය යහපත් දැක්මක්. ඒ යහපත් දැක්ම විපස්සනා සම්මා දිවියක් වශයෙන් හඳුන්වනවා.

මෙසේ භාවනා කරන පුද්ගලයා ඒ භාවනාවේ ප්‍රතිඵල ගනිමින් සෝවාන් ආදී මාර්ගයකට සිත පත් කර ගන්නා විට ඇති වන සම්මා දිට්ඨිය “මග්ග සම්මා දිට්ඨිය” කියලා හඳුන්වනවා. ඒ වගේම සෝවාන් ඵල සිත ආදී ඵලයකට සිත පත් වන විට-සෝවාන් මාර්ගය ලැබුවා නම් සෝවාන් ඵල සිත උපදවා ගන්නට පුළුවන්, ඒ වගේම සකාදාගාමී, අනාගාමී, අර්හත් කියන මාර්ග ලැබුවා නම් ඒ ඒ ඵල සිත් උපදවා ගන්නට පුළුවන්-ඒ ඵල සිත් උපදවා ගන්නා විට එහි දී යෙදෙන සම්මා දිට්ඨිය හඳුන්වන්නේ ඵල සම්මා දිට්ඨිය කියලා. මේ දෙකම එකක් නොවෙයි. මග්ග සම්මා දිට්ඨියේ ක්‍රියාශීලි භාවයක් තිබෙන අතර, ඵල සම්මා දිට්ඨියේ දී සංසිද්ධි ගිය ස්වරූපයක් තිබෙන්නේ පටිඡ්ඡෙදධියට පත් වූ සම්මා දිට්ඨියක් එහි තිබෙන්නේ.

ඊළඟට පව්වවෙක්බණ සම්මා දිට්ඨිය කියලා එකක් තිබෙනවා. මාර්ග ඵලයක් ලැබුවට පස්සේ කෙනකුට ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරන්නට පුළුවන්, නුවණින් විමසා බලන්නට පුළුවන්, මොනව ද නැති වූ කෙළෙස්, තිබෙන කෙළෙස් මොනව ද, ලබපු මාර්ග සිත මොකක් ද, ඵල සිත මොකක් ද, නිර්වාණය මොකක් ද කියලා. මෙලෙසින් ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරන විට පළමුවෙන්ම විපස්සනා සම්මා දිට්ඨිය ඇති වෙනවා. ඊට පසුව මාර්ග සම්මා දිට්ඨිය හෝ ඵල සම්මා දිට්ඨිය ඇති වෙනවා. මේ විධියට සම්මා දිට්ඨිය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරයක් තිබෙනවා. සම්මා දිට්ඨිය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය, නැත්නම් වෙනත් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ග අංග සමග සම්මා දිට්ඨිය යෙදෙන ආකාරය විස්තර කරන සූත්‍රයක් තමයි මහා වත්තාරීසක සූත්‍රය කියන්නේ. ඒ සූත්‍රය පිළිබඳ දේශනාවක් ඉදිරියේ දී අපි කරනවා. එතකොට ඒ ගැන මනා අවබෝධයක් මේ අයට ලබා ගන්නට පුළුවන් වේවි.

ගිය වාරයේදී මේ අයට අප කීවා කෙනෙක් කුශල් දැන ගන්නවා, කුශල මූල දැන ගන්නවා, අකුශල් දැන ගන්නවා, අකුශල මූල දැන ගන්නවා, මේක දැන ගැනීමෙන් ම ඔහුගේ සිත තුළ සම්මා දිට්ඨිය පිහිටියා වෙනවා කියලා. ඒ වගේම මේ ආකාරයෙන් කුශලුත්, අකුශලුත්,

කුශල් මූලත්, අකුශල් මූලත් දැන ගත්තු තැනැත්තා සියළුම ක්ලේශයන් දුරු කරලා රහත් භාවය ලබනවා කියන කරුණත් ප්‍රකාශ කලා. මේ අයට හිතා ගෙන එන්නට කීවා, කල්පනා කරලා බලන්නට කීවා, මේ කුශල් සහ අකුශල්, ඒ වගේම කුශල මූල සහ අකුශල මූල දැන ගත්තාට පසුව, කෙසේ නම් කෙනකුට මාර්ග ඵල ලබලා නිවන් අවබෝධ කර ගන්නට පුළුවන් වෙයි ද කියන කරුණ.

අද අප මෙහි දී දැන් මේ විස්තර කරන්නට යන්නේ ඒක ප්‍රායෝගික වශයෙන් සිදු වන ආකාරය නො වෙයි. මොකද, ප්‍රායෝගික වශයෙන් සිදු වන ආකාරය විස්තර කරනවා නම්, සෝවාන් සකාදාගාමී අනාගාමී අර්හත් කියන සියළුම මාර්ග ඵල ලැබෙන ආකාරය පිළිබඳව අති දීර්ඝ විස්තරයක් කරන්නට සිදු වෙනවා. අඩුම වශයෙන් පැය හතරක් පහකටත් වැඩි කාලයක් ඒ සඳහා වැය කරන්නට සිදු වෙනවා. එම නිසා මෙතන දී අද කථා කරන්නට බලාපොරොත්තු වන්නේ මේ කුශල් අකුශල් දැන ගැනීම තුළින් කෙසේ නම් කෙනකුට නිවනට සිත පත් කර ගැනීමට හැකි වේවිද කියන කරුණ යි.

එතකොට මේ අයට එදා කුශල් කියන කොට, අකුශල් කියන කොට, කුශල මූල කියන කොට, අකුශල මූල කියන කොට කියපු කරුණු දැන් මකක් වෙන්නට ඕනෑ. අකුශල් ගැන අපි පළමුවෙන් කථා කරමු. අකුශල් කියන්නේ කයින් කරන අකුශල්, සිතින් කරන අකුශල්, වචනයෙන් කරන අකුශල්. සතුන් මැරීම, සොරකම් කිරීම, කාමයෙහි වරදවා හැසිරීම කයෙන් කරන අකුශල්. බොරු කේලාම් ඵරුෂ වචන සම්ඵප්‍රලාප කීම වචනයෙන් කරන අකුශල්. අභිඡ්ඤා ව්‍යාපාද මිථ්‍යා දිට්ඨි, අභිඡ්ඤා කියන්නේ දෑඩ් ලෝභය, ව්‍යාපාදය කියන්නේ තරඟව, මිථ්‍යා දෘෂ්ටි කියන්නේ වැරදි දෘෂ්ටිත්, මේ ඔක්කොම සිතින් කරන අකුශල් වශයෙන් දක්වන්නේ. මේවායේ ප්‍රතිවිරුද්ධ පැත්ත කුශල් වශයෙන් එම සූත්‍රයේ දක්වලා තිබෙන්නේ. ඒ කියන්නේ සතුන් මැරීමෙන් වැලකීම, බොරු කේලාම් ඵරුෂ වචන කීමෙන් වැලකීම ආදී ඒ කයින් සහ වචනයෙන් කරන වැරදි වලින් වැලකීම කුශල් වශයෙන් එහි දක්වා තිබෙන්නේ. ඒ

වගේම සිතින් කරන වැරදි වලින් වැළකීමක් කුඹුල්. අභිඡ්ඤාචාට විරුද්ධ එක අනභිඡ්ඤාව. ඒ කියන්නේ දැඩි ලෝභය නො වෙයි, ඒකට ප්‍රති විරුද්ධ ධර්මය. ව්‍යාපාදට ප්‍රතිවිරුද්ධ ධර්මය තමයි මෙමක්‍රිය, අව්‍යාපාදය. ඒ වගේම මිථ්‍යා දිට්ඨියට විරුද්ධ එක තමයි සම්මා දිට්ඨිය.

සම්මා දිට්ඨිය දැක හිවන් දැකීම

මෙතන මේ සම්මා දිට්ඨිය කියන්නේ යහපත් දැකීම, හරි දැකීම. ඒ කියන්නේ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් පිළිබඳ දැනීම. “දුක්ඛේ ඤාණං, දුක්ඛ සමුදයේ ඤාණං, දුක්ඛ නිරෝධේ ඤාණං, දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී පටිපදාය ඤාණං” දුක - දුක ඇතිවීමේ හේතුව - දුක නැති කිරීම සහ දුක නැති කිරීමේ මාර්ගය පිළිබඳ ඒ නුවණට තමයි සම්මා දිට්ඨිය කියලා කියන්නේ.

යම් කිසි කෙනෙක් කුඹුල් වශයෙන් දක්වා ඇති මේ සම්මා දිට්ඨිය ප්‍රායෝගික වශයෙන් හරියට අවබෝධ කර අත් දකිනවා නම්, චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයනු යි ඔහු අත් දකින්නේ. එසේ සම්මා දිට්ඨිය හරියට අවබෝධ කර ගන්නාට පසුව සෑම මාර්ග ඵලයක්ම ලබන්නට පුළුවන්.

සෝවාන් වන පුද්ගලයාත් යම් පමණකට චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් දකිනවා. සකාදාගාමී, අනාගාමී, අර්හත් පුද්ගලයෝත් ඒ ඒ අයගේ මට්ටමට චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් දකිනවා. කවර මාර්ග ඵල ලාභී අය වුනත්, ඒ එකිනෙකාගේ අවබෝධයන් වෙනස් වනවා. මාර්ග ඵල ලාභීන් 100 දෙනකු ගත්තොත්, අවබෝධ 100 ක් වන්නට පුළුවන්. සෑම දෙනාටම එකම ආකාරයෙන්, එකම මට්ටමේ අවබෝධයන් ලැබෙන්නේ නැහැ. කොහොම වුනත්, ඒ ආර්ය සත්‍ය හතර අවබෝධ කර ගන්නා තැනැත්තාට ඔය කියන ලද ආකාරයෙන් සියළුම මාර්ග ඵල ලබන්නට පුළුවන් ශක්තිය ලැබෙනවා. සම්මා දිට්ඨිය හරියට අවබෝධ කර ගැනීමෙන් ඒක සිදු වන්නේ.

අකුශල මූල දැක හිවන් දැකීම

අකුශල මූල කියන්නේ ලෝභ දෝස මෝහ කියලා පෙන්නුම් කලා. ලෝභය අකුශල මූලයක්. ලෝභය කියන්නේ තණ්හාවට කියන වෙනත් වචනයක්. මේ අයට තණ්හාව කියන කොටම තේරෙන්නට ඕනෑ තණ්හාව

තමයි දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය කියලා. යම් කිසි කෙනෙක් තණ්හාව හරියටම දකිනවා නම්, දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය යි ඔහු දකින්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය විස්තර කරන කොට බොහෝ විට “කථමඤ්ච භික්ඛවේ දුක්ඛ සමුදයං අරිසව්වං? යායං තණ්හා පෝනෝභවිකා නන්දිරාග සහගතා තත්‍රතත්‍රාභිනන්දනී, සෙය්‍යථීදං, කාම තණ්හා භව තණ්හා විභව තණ්හා” කියලයි විස්තර කළේ, පෙන්නුම් කළේ. ලෝභය කාම තණ්හාවක් භව තණ්හාවක් විභව තණ්හාවක් කවරක් හරි වන්නට පුළුවන්. ඒ තණ්හාව කියන්නේ තනිකරම දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය.

යම්කිසි කෙනෙක් අකුශල මූලයක් වූ මේ ලෝභය හරියට අවබෝධ කර ගන්නවා නම්, හරියට දකිනවා නම් මේකයි ලෝභය කියලා, ඒ වගේම ලෝභය ඇතිවන්නේ මේ විධියට ය, ලෝභය නැති වන්නේ මේ විධියට ය, ලෝභ නිරෝධය මේ විධියට යි සිදු වන්නේ, ඒ වගේම ලෝභ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාව මේක ය කියලා හරියට අවබෝධ කර ගන්නට පුළුවන් නම්, එවැනි කෙනකුට පුළුවන්කම ලැබෙනවා සෑම මාර්ග ඵලයක්ම ලැබීමට. මොකද හේතුව, තණ්හාව දකින කොට දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය දකින්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා, යෝ භික්ඛවේ දුක්ඛ සමුදයං පස්සති, දුක්ඛඤ්ච සෝ පස්සති, දුක්ඛ නිරෝධඤ්ච සෝ පස්සති, දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී පටිපදාඤ්ච සෝ පස්සති කියලා පාඨයක්. යම්කිසි කෙනෙක් දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය හරියට දකිනවා නම් මහණෙනි, ඔහුට දුක්ඛ සත්‍යයන් දකින්නට පුළුවන්, දුක්ඛ නිරෝධ සත්‍යයන් දකින්නට පුළුවන්, දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාර්ය සත්‍යයන් දකින්නට පුළුවන්. එතකොට යම්කිසි කෙනෙක් මේ අකුශල මූලයක් වූ ලෝභය තණ්හාව හරියට දැක්කා නම්, චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් ම දකින්නට පුළුවන් ශක්තිය ඔහුට ලැබෙනවා. ඊට අමතරව ලෝභය ඇති වීමේ හේතුව දකිනවා ලෝභය හරියට දකින පුද්ගලයා. ඒ වගේම ලෝභය නිරුද්ධ කිරීමක් තිබෙනවා නම්, නිරුද්ධ වීමක් තිබෙනවා නම්, ඒක මේක විය යුතු යි කියලා අවබෝධ කරනවා. ඒ ලෝභය නිරුද්ධ කිරීමේ මාර්ගය මේකයි කියලා අවබෝධ කර ගන්නවා. ඒ ආකාරයෙන් කටයුතු කිරීම තුළිනුත් කෙනකුට සෑම මාර්ග ඵලයක්ම ලබන්නට පුළුවන්කම ලැබෙනවා.

ඊළඟට දෝසෝ අකුසල මූලං, ද්වේෂය අකුසල මූලයක් කියලා දැක්වුවා මේ අයට මතක ඇති. තරහව, අමනාපය, නුරුස්නා ගතිය, ක්‍රෝධය, වෛරය ඔය සෑම එකකටම පොදුවේ කියන වචනයක් තමයි ද්වේෂය කියන්නේ. එතකොට ද්වේෂය දකින පුද්ගලයා දකිනවා ද්වේෂය ඇතිවීමේ හේතුවත්. මේ මේ හේතුවත් නිසා ද්වේෂය ඇති වෙන්නේ, දෝස නිරෝධයක් තිබෙනවා නම්, එය සිදු වන්නේ මේ විධියට, ඒ වගේම ද්වේෂ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාව මේකයි කියලත් ඔහු දකිනවා. එතකොට ඒ ද්වේෂය ඇති වන්නේ තමන්ගේ ම පංචස්කන්ධ ධර්ම කෙරෙහි විනා බාහිර රූප ශබ්ද ගන්ධ ආදී අරමුණු කෙරෙහි නො වන බවත්, තමාගේ දුක්ඛ වේදනාවට තිබෙන අනභිරතිය නිසා ද්වේෂය පැන නැගෙන ආකාරයත් දකින විට ඔහු පංචස්කන්ධ ධර්මයන් දකින්නේ. ඒ වගේම මේ ද්වේෂයේ ආදිනවත් ඔහු දකිනවා. ද්වේෂය ප්‍රභාණය කළ යුතුයි කියලත් ඔහු දකිනවා.

ද්වේෂය හරියට අවබෝධ කර ගන්නා පුද්ගලයාට ඒ විධියට කටයුතු කිරීම තුළින් ද්වේෂයයි ලෝභයයි කියන දෙකම එකම කාසියක දෙපැත්තක් සේ දර්ශනය වෙලා දකින්නට පුළුවන්කම ලැබෙනවා. ඒ කියන්නේ එකම කාසියක දෙපැත්තක් වගේ ලෝභයයි ද්වේෂයයි කියන එක. ලෝභය එක පැත්තක්, ද්වේෂය තවත් පැත්තක්. දෙකම එකම ධර්මතාවයක් දෙවිධියකට ක්‍රියාත්මක වීම තුළින් සිදු වන්නේ. මේක මේ අයට කීවාට සමහර විට තේරෙන්නේ නැහැ. ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් නැති අයට මේවා තේරුම් ගන්නට අපහසු යි.

එලෙසින් ලෝභය දකින විට, විශේෂයෙන්ම පංචකාමගුණික තණ්හාව පිළිබඳ අවබෝධයකුත් ඔහු ලබනවා. ඒ ආකාරයෙන් කටයුතු කරන පුද්ගලයාට කාමරාග අනුශයත්, පටිස අනුශයත් කියන අනුශය ධර්මයන් දෙකම නිරුද්ධ කරලා අනාගාමී මාර්ගය ලබන්නට පුළුවන් වෙනවා ද්වේෂය හරියට අවබෝධ කර ගන්නවා නම්. මේ අය නිකම් මේවා ගැන සාමාන්‍යයෙන් හිතුවට අකුසල මූල කියන්නේ ලෝභ දෝස මෝහ කියලා, එහෙම එකක් නො වෙයි මෙහි කියන්නේ. මේ ධර්මය ඉතාම ගැඹුරු යි. යන්න යන්න හරියට මහා සාගරය වගේ ගැඹුරු යි,

යන්න යන්න පළල්. ඉතින් ඒ වගේ මේ එක වචනයකින් මතුවන අර්ථය මෙතෙකැයි කියලා දකින්නට සාමාන්‍ය කෙනකුට අපහසු යි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්ම වල තිබෙනවා විවිධ අර්ථ. මතුපිටින් දැක්වෙන අර්ථයක් තිබෙනවා. පමුණුවා ගත යුතු අර්ථයක් තිබෙනවා. ඒ වගේම වැසුණු අර්ථයක් තිබෙනවා. නියෝග්‍යවා අත්ථෝ, නීතෝවා අත්ථෝ, ගුල්භෝවා අත්ථෝ, පටිච්ඡන්තෝවා අත්ථෝ, සම්පරායිකෝවා අත්ථෝ ආදී වශයෙන් විවිධ අර්ථ තිබෙනවා. මේ සෑම අර්ථයක් ම සෑම දෘෂ්ටි කෝණයකින් ම දර්ශනය වෙලා පෙනෙන්නේ, පටිසම්භිදාවක් තිබෙනවා අත්ථපටිසම්භිදාව කියලා, ඒ අත්ථපටිසම්භිදාව ලබපු කෙනකුට පමණ යි. අනික් කෙනකුට එහෙම අවබෝධ කර ගන්නට පුළුවන් කමක් නැහැ. ඒක නිසා මේවා වචන වලට පමණක් සීමා කර ගන්නොත් මේ තුළින් කොහොමද මාර්ග ඵල ලැබෙන්නේ කියන කරුණ සාමාන්‍ය කෙනකුට අවබෝධ කර ගන්නට බැහැ. කුසල් දකිනවා නම්, අකුසල් දකිනවා නම්, කුසල මූල දකිනවා නම්, අකුසල මූල දකිනවා නම් ඔහු කාම රාගයත් නැති කරනවා, පටිසයත් නැති කරනවා. අස්මිමානයත් නැති කරනවා, අවිද්‍යාව දුරු කරලා, විද්‍යාව උපදවා ගෙන මේ ජීවිතයේදී ම දුක කෙළවර කරනවා කියලා එදා ප්‍රකාශ කළා. ඉතින් එහෙම වෙන්නේ කොහොම ද, වෙන්නට පුළුවන් ද, කියන කාරණාව තමයි අපි මේ කියන්නේ. එසේ වෙන්නට පුළුවන් ආකාර කිහිපයක් අතුරෙන් මේ අයට තේරුම් ගන්නට පුළුවන් කරුණු කිහිපයක් මේ ප්‍රකාශ කරන්නේ.

ඊළඟට මෝහෝ අකුසල මූලං. මෙහි දී මෝහය, මුළාව, අවිද්‍යාව ගැනයි කථා කරන්නේ. මේ මුළාව හරියට තේරුම් ගන්නට අමෝහය, විද්‍යාව තිබෙන්නට ඕනෑ. එය නැති කෙනකුට තමා මුළා වෙලා සිටින බවත් තේරෙන්නේ නැහැ. ඒ මුළාව තමා මුළා වී සිටින බවත් තේරුම් ගන්නට ඔහුට ඉඩ දෙන්නේ නැහැ. ඒකට විද්‍යාව අවශ්‍ය යි, ප්‍රඥාව අවශ්‍ය යි. ප්‍රඥා ආලෝකය ඇති වුනේ නැත්නම්, මෝහයේ තිබෙන අඳුරින් වැසිලා සිටින නිසා, මෝහය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය දකින්නට බැහැ. මේ මෝහය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය දකින්නේ ප්‍රඥාවෙන්, අමෝහයෙන්.

අමෝහය කුශල මූලයක්. ඒ කුශල මූලය වූ අමෝහයෙන් අකුශල මූලය වූ මෝහය දකින කොට, මෝහය ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය ඔහු ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් දකිනවා.

1. අනිත්‍ය වූ පංචස්කන්ධ ධර්මයන්, අනිත්‍ය වූ සංස්කාර ධර්මයන් නිත්‍ය වශයෙන් ගන්නේ මෝහයෙන්.
2. දුක් වූ පංචස්කන්ධ ධර්මයන්, දුක් වූ සංස්කාර ධර්ම සැපක් වශයෙන් ගන්නේ මෝහයෙන් මූලා වෙලා.
3. අනාත්ම වූ, මම නො වන, මගේ නො වන, ආත්ම නො වන, සත්ව පුද්ගල නො වන සංස්කාර ධර්ම ආත්මයක් ය සත්වයෙක් ය පුද්ගලයෙක් ය ආදී වශයෙන් ග්‍රාහණය කරන්නේ මෝහයෙන් මූලා වෙච්ච නිසා.
4. අසුභ වූ සංස්කාර ධර්ම සුභ වශයෙන් ගණන් ගන්නේ මෝහය නිසා.
5. ඒ වගේම ප්‍රභාණය කළ යුතු මේ පංචස්කන්ධ ධර්ම සංඛ්‍යාත සංස්කාර උපාදාන කළ යුතු යි, ළඟා කර ගත යුතු යි කියලා සිතන්නේ මෝහය නිසා.
6. ඒ වගේම කලකිරිය යුතු වූ මේ පංචස්කන්ධ ධර්ම සංඛ්‍යාත සංස්කාර ලෝකය කෙරෙහි ඇලෙන්නේ බැඳෙන්නේ මෝහය නිසා.
7. මේ සංස්කාර ධර්මයන්ගේ සමුදය මේක ය, ඒ සමුදය නිසා ඇති වෙන මේ සංස්කාර ධර්ම කිසිසේත්ම මගේ දෙයක් වශයෙන් ගන්නට සුදුසු නො වෙයි කියලා දකින්නට නො හැකි වන්නේ මෝහය නිසා.
8. මේ සියල්ලම අත හැරිය යුතු යි කියලා අත හරින්නේ නැතුව ආදානය කරන්නේත්, අල්ලා ගන්නේත් මෝහය නිසා.
9. ඒ වගේම මේ සංස්කාර ධර්ම, පංචස්කන්ධ ධර්ම කෙරෙහි විශේෂයෙන් ම සුඛ වේදනාවට ඇලෙන්නේත් මෝහය නිසා. දුක්ඛ වේදනාවට ගැටෙන්නේත් මෝහය නිසා.
10. රූපස්කන්ධ ආදියට ඇලීම බැඳීම ගැටීම සෑම එකක්ම ඇති වන්නේ මෝහය නිසා.

11. මෝහය නිසා සංඥාවෙන් විපරිත තත්ත්වයට පත් වෙනවා, මූලාවට පත් වෙනවා සංඥා විපල්ලාස වලින්. ඒ වගේම චිත්ත විපල්ලාස වලින්, දිට්ඨි විපල්ලාස වලින් මූලාවට පත් වන්නේත් මෝහය නිසා.
12. සංස්කාර ආදී පංචස්කන්ධ ධර්ම අභිසංස්කරණය කරන්නේත්, රැස් කරන්නේත් මෝහය නිසා.
13. මේ සංස්කාර ධර්ම රැස් කරන අතර කුශලෙන් රැස් කරනවා, අකුශලෙන් රැස් කරනවා. මේ කුශලාකුශල කර්ම සංස්කාර රැස් කිරීම තුළින් නියත වශයෙන්ම ජාති ජරා ව්‍යාධි ආදී සංසාර දුක් ලබා දෙනවා. එසේ සංසාර දුක් ලබා දෙන එක දන්නේ නැත්තේත් මෝහය නිසා.

පටිච්ච සමුප්පාද ධර්ම ක්‍රියාත්මක වීම දැක නිවන් දැකීම

අපි දැන් මෙතන කථා කරන්නේ කුශල් ද දැන ගන්නවා. අකුශල් ද දැන ගන්නවා කියන කරුණ. කුශල් අකුශල් කියන එකට පොදු වචනයක් තිබෙනවා කර්ම සංස්කාර කියලා. කර්ම සංස්කාර කියන්නේ තනිකරම දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය. අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා, අවිද්‍යාව පසු පසින් ක්‍රියාත්මක වන නිසා, නො දත්කම ක්‍රියාත්මක වන නිසා කුශල අකුශල කර්ම සංස්කාර රැස් වෙනවා. මේක මේ අයට එතරම් තේරෙන්නේ නැහැ. රහත් වූ කෙනෙක් කුශල් කරන්නේත් නැහැ, අකුශල් කරන්නේත් නැහැ කියන කරුණ මේ අය අහලා තිබෙනවා. එහෙම වෙන්නේ මේවායේ තිබෙන යථා තත්ත්වය යථා පරිදි තේරුම් අරගෙන, ඒ සියල්ලම සම්පූර්ණයෙන්ම සිතින් අත් හැරලා තිබෙන නිසා. ඒක නිසා කුශලාකුශල කර්ම සංස්කාර කියන්නේ තනිකරම අවිද්‍යාව පසු පසින් ක්‍රියාත්මක වන තත්ත්වයක්, දුක්ඛ සමුදය සත්‍යයක්. අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා වෙන කොට, සංඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණං, ඒ සංස්කාර තිබෙන නිසාම නැවත නැවත ප්‍රතිසන්ධි විඥානය ගෙන දෙනවා.

මේ විධියට භවයෙන් භවයට, ජාතියෙන් ජාතියට ගමන් කරමින් සංසාරය පුරා දුක් විඳගෙන, දුක් විඳගෙන, දුක් විඳගෙන ආපු දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය මෙතන ක්‍රියාත්මක වෙනවා කියලා මෝහය හරියට

අවබෝධ කර ගත්තු කෙනකුට පැහැදිලිවම දකින්නට පුළුවන්. එතකොට කුශලාකුශල කර්ම සංස්කාර කියන්නේ දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය කියලා ඔහු දකිනවා. මා කලින් කීවා යම්කිසි කෙනෙක් දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය දකිනවා නම්, ඔහුට දුක්ඛ සත්‍යයත් ජේනව ය, දුක්ඛ නිරෝධය සත්‍යයත් ජේනව ය, දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාර්ථය සත්‍යයත් ජේනව ය කියලා. මේවා ගැඹුරු කාරණා. විස්තර කරනවා නම් දීර්ඝ වශයෙන් විස්තර කළ යුතු යි. කෙසේ වෙතත් මේ අයට යම්තම් සිහිපත් කිරීමක් මේ කරන්නේ. මෙලෙසින් වතුරාර්ථය සත්‍ය ධර්මයන් අවබෝධ කිරීම තුළින් ම කෙනකුට නිවන් ලබන්නට පුළුවන්. සෑම මාර්ගයක් ම සෑම ඵලයක් ම ලබන්නට පුළුවන්.

ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගාංග දැක නිවන් දැකීම

මෝහයට ප්‍රතිවිරුද්ධ ධර්මය අමෝහය, ප්‍රඥාව. ප්‍රඥාවෙන් තමයි මේවා දකින්නේ. ඒ දකින කොට, එලෙසින් ප්‍රඥාවෙන් දකින්නේ සතියෙන් යුතුව. සම්මා සතිය ඒ වේලාවේ සිත තුළ ක්‍රියාත්මක වෙනවා. ඊට අමතරව අමෝහයෙන් යුතුව කටයුතු කරන තැනැත්තා මෝහය ප්‍රහාණය කිරීම සඳහා උත්සාහයක් ගන්නවා, වැයමක් කරනවා. එතකොට සම්මා වායාම එතන ක්‍රියාත්මක වෙනවා. මෝහයෙන් මුළා වන ධර්මයන් මේ ආකාරයෙන් මුළාවට පත් කරනව ය, මේ විධියට මුළා වෙනව ය කියලා දකින්නේ සම්මා දිට්ඨියෙන්. මේ විධියට ඒ කරුණු හරියට දකින කොට සම්මා වායාමයත්, සම්මා සතියත්, සම්මා දිට්ඨියත් කියන අංග තුන එකිනෙකට සම්බන්ධ වෙමින් ක්‍රියාත්මක වෙනවා. මෙන්න මේ ක්‍රියාත්මක වීම දකින කොට, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ගැන ප්‍රායෝගික වශයෙන් අත් දැකීමක් ලබන්නේ. ඒ තුළින්මත් කෙනකුට නිර්වාණ ධාතුව අවබෝධ කර ගැනීමට හැකියාව ලැබෙනවා.

මා මේ කියන්නේ කුශල් දැන ගැනීම තුළින්, අකුශල දැන ගැනීම තුළින්, කුශල් අකුශල් රැස් වීමට හේතු වූ, මූලික වූ කුශල මූල අකුශල මූල දැන ගැනීම තුළින් කෙසේ නම් මාර්ග ඵල ලබා ගන්නට පුළුවන්ද කියන කරුණ යි. විස්තර කරනවා නො වෙයි, අපි මේ පොතක තිබෙන පටුනක් කියවනවා වගේ, පටුනේ සියළු විස්තර නැහැ, මේ පොතේ මේ

මේ පරිච්ඡේද වල මේ මේ කරුණු තිබෙනවා කියලා කියනවා, එව්වරයි, අන්න එවැනි එකක් ම. මේ කරන්නේ.

කුශල් අකුශල් පංචස්කන්ධ ධර්ම ලෙස දැක නිවන් දැකීම

කුශල් අකුශල් කරන කොට, මේ අයට කලින් කියල දීලා තිබෙනවා පංචස්කන්ධ ධර්ම රැස්වීමක් හැර වෙනත් දෙයක් සත්‍ය වශයෙන් ම එහි නැහැ කියලා. මීට ප්‍රථමයෙන් මේ අයට කරපු දේශනාවක දී දක්වලා තිබෙනවා, මෙවැනි ධර්මයක් ශ්‍රවණය කරන විට පවා ඇති වන්නේ පංචස්කන්ධ ධර්ම බව. මොකද, කණේ මේ ශබ්ද තරංග වැදීම නිසා සෝත විඥාන ඇති වෙනවා, කියන ධර්ම හඳුනා ගන්නා නිසා සංඥා ඇති වෙනවා, ඊළඟට උපේක්ෂා වේදනාවක් හෝ දුක්ඛ වේදනාවක් හෝ නැත්නම් නිරාමිස සුඛ වේදනාවක් හෝ ඇති වන්නට පුළුවන්. මේ කියන ධර්ම පිළිබඳ සිහිවිලි ඇති වන නිසා සංස්කාර ස්කන්ධය ගලනවා. මේ සිත් වලට අනුකූලව තමාගේ රූප ස්කන්ධයත් ක්‍රියාත්මක වන නිසා මෙහි දී මේ පංචස්කන්ධ ධර්මයන් ඇති වෙමින් නැති වෙමින් යන්නේ.

එතකොට යම්කිසි කෙනෙක් කුශල් කරනවා කියන්නේ, අකුශල් කරනවා කියන්නේ, පංචස්කන්ධ ධර්ම ඇති වී ඇතිවී, නැති වී නැති වී යාමට කියන වෙනත් වචනයක්. මේක සාමාන්‍ය ලෝකයාට දක්නට බැහැ. අවිද්‍යාව තුළින් ඒක වැහිලා ගිහිල්ලා. අවිජ්ජා පච්චායා සංඛාරා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරා තිබෙනවා. අවිද්‍යාව නිසා කුශලත් කරනවා, අවිද්‍යාව නිසා අකුශලත් කරනවා. එතකොට කුශලාකුශල කර්ම සංස්කාර හරියට දකින පුද්ගලයා දකිනවා "මෙතන කුශල් රැස් කරන කෙනකුත් නැහැ, අකුශල රැස් කරන කෙනකුත් නැහැ, මෙතන තිබෙන්නේ තනිකරම පංචස්කන්ධ ධර්මයන් ඇති වී ඇති වී, නැති වී නැති වී යාමක්" කියලා. ඔහුට ජේනවා රූපං රූපත්තාය සංඛිතං අභිසංඛරොන්ති, වේදනං වේදනත්තාය සංඛිතං අභිසංඛරොන්ති, සංඝ්ඤං සංඝ්ඤත්තාය සංඛිතං අභිසංඛරොන්ති, සංඛිතං සංඛිතරත්තාය සංඛිතං අභිසංඛරොන්ති, විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණත්තාය සංඛිතං අභිසංඛරොන්ති කියන පාඨය. රූපයේ පිහිටලා, රූපය පිණිසම පවත්නා දේවල් මේ රැස්

කරන්නේ, කර්ම සංස්කාර කුශල් හෝ අකුශල් රැස් කරන්නේ. වේදනාවේ පිහිටලා වේදනාව උපාදාන කරලා, වේදනාව තණ්හාවෙන් අරගෙන, දිට්ඨියෙන් අරගෙන, මානසෙන් අරගෙන, වේදනාවට ඇලිලා බැඳිලා වෙළිලා කටයුතු කරන පුද්ගලයා වේදනාව ලබා දෙන දේවල් ම යි මේ රැස් කරන්නේ. සංඥාවේ පැටලුණු, සංඥාවේ බැඳුණු පුද්ගලයා සංඥාව ඇති කරන දේවල් ම යි මේ රැස් කරන්නේ. සංස්කාර ධර්මයන්ගේ පැටලී වෙළී බැඳී සිටින පුද්ගලයා ඒ සංස්කාර ධර්ම ම උපදවන දේවල්ම යි රැස් කරන්නේ. ඒ වගේම විඥානයත් එලෙසින් උපාදාන කර ගෙන ග්‍රාහණය කර ගෙන සිටින තැනැත්තා විඥානය පිණිසම පවත්නා වූ දේවල් ම යි මේ රැස් කරන්නේ.

පංචස්කන්ධ ධර්ම රැස් කරනවා කියන්නේ දුකක් රැස් කරනවා කියන එක. එතකොට අපි දුකක් රැස් කරනවා කියන එකෙන් අදහස් කරන්නේ නැවත දුකක් ලබා දෙනවා කියන එක. අපි රැස් කළේ දුකක් නම්, ඒකෙන් අනිවාර්යයෙන් ම ලැබෙන්නේ දුකක් ම යි. ඒක නිසා මෙතන දුකට සමුදය සත්‍යයන් ක්‍රියාත්මක වෙනවා කියලා දකින්නට පුළුවන් ශක්තිය ලැබෙනවා එවැනි පුද්ගලයාට. කුශල් මේවා ය අකුශල් මේවා ය කියලා දකින විට සතුන් මැරීමෙන් වැලකීම, සොරකම් කිරීමෙන් වැලකීම කුශල් කියලා ඔය වචන මාත්‍ර වල එල්බ ගෙන මේ අදහස් දකින්නට බැහැ. ප්‍රායෝගික වශයෙන් ධර්ම කරුණු අවබෝධ කර ගත්, විනිවිද දක්නා ප්‍රඥාවක් ඇති කෙනකුට පමණ යි මේ කුශලාකුශල කර්ම සංස්කාර වල තිබෙන යථා තත්ත්වය යථා පරිදි අවබෝධ කර ගෙන, ඒ කුශලාකුශල කර්ම සංස්කාර ඉක්මවා යන නිවන ලබන්නට පුළුවන් ශක්තිය ලැබෙන්නේ.

එතකොට ඒ ආකාරයෙන් කුශල් අකුශල් රැස් කරනවා කියන්නේ පංචස්කන්ධ ධර්ම රැස් කිරීමක් ය කියලා හරියට දකිනවා නම්, ඒ තුළින් කෙනකුට පුළුවන් නිර්වාණ ධාතුව අවබෝධ කර ගැනීමට. මොකද, මේ පංචස්කන්ධ ධර්ම නිරන්තරයෙන්ම අනිත්‍යයට යනවා, නිරන්තරයෙන් ම වෙනස් වනවා, දැන් ඇති වෙනවා, දැන් පවතිනවා, දැන් නැති වෙනවා. නැවත ඇති වෙනවා, නැවත පවතිනවා, නැවත නැති වෙනවා. දිගින් දිගට අඛණ්ඩ ලෙස මේ ආකාරයෙන් මේ පංචස්කන්ධ ධර්ම ඇති වි

ඇති වි, නැති වි නැති වි යනවා. මේවා අනිත්‍යයට යන ධර්ම. අනිත්‍යයට යන ධර්ම නිසා මේවා නිරුද්ධ වෙලා නිවිලා යනවා. ඒ අනිත්‍යයට යන, නිරුද්ධ වී යන මේ පංචස්කන්ධ ධර්ම වල ආත්මයක් කියලා ගන්නට දෙයක් නැති බව පැහැදිලිවම දකිනවා. මේ තත්ත්වය මුළු විශ්වය පුරාම සිටින සත්ව ලෝකයටම පැතිරිලා පෙනෙනවා නම් එහෙම, තමන්ට පේනවා මුළු විශ්වයේම කොතනකවත් සත්වයෙක්, පුද්ගලයෙක්, දෙවි කෙනෙක්, බ්‍රහ්මයෙක්, මාරයෙක් ආදී මොනම සත්වයෙක් වත් නැති බව. මුළු විශ්වයම හිස් වී යන නිරුද්ධ වී යන දර්ශනයක් පවා ඔහුට එවිට අත් දකින්නට පුළුවන්. විශ්ව නිරෝධයක් කියලා මා ඒකට සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රකාශ කරන්නේ. විශ්ව ශුන්‍යතාවයක්, විශ්ව නිරෝධයක්. මේක දැක්කාට පසුව ඒ නිරෝධය දකින අවස්ථාවේ පවත්නා වූ සියුම් දැනීමේ පවා තිබෙන නාමස්කන්ධ ධර්මයන් වෙන්ව දකිමින් ඒවායේ නිරෝධය දැක්කොත් එහෙම මේ මුළු විශ්වයම නිවී යනවා. එතකොට කෙනකුට රහත් භාවය වුවත් ලබන්නට පුළුවන්.

එතකොට කුශලාකුශල කර්ම සංස්කාර දන්නා කෙනකුට සියළුම මාර්ග එල ලබලා නිවන් ලබන්නට පුළුවන් කියලා සැරියුත් හාමුදුරුවෝ ඔය ආකාරයෙන් ප්‍රකාශ කළේ අති විශාල ගම්හිර වූ ප්‍රඥාවකින් ඒවා දැකලා. අපේ අවාසනාවකට පොත් වල තිබෙන්නේ ඒ කියන ලද ධර්ම කාරණා වල මාතෘකා පාඨ පමණයි. ඒවා දීර්ඝ වශයෙන් එදා විස්තර කරන්නට ඇති. එවැනි විස්තර පොත් පත් වල දක්නට ලැබෙන්නේ නැහැ. එවැනි විස්තර එක් එක් කෙනාගේ ප්‍රඥාවේ මට්ටම මත සහ ප්‍රායෝගික අත් දැකීම් මත යි කෙනකුට අවබෝධ කළ හැකි වන්නේ. එවැනි කෙනකුට තමයි මේ ධර්මය තුළින් නිවන් අවබෝධ කරන්නට පුළුවන් වන්නේ.

මේ එදා මේ අයට හිතාගෙන එන්නට කියපු කරුණු වල කෙටි හැදින්වීමක්. එතකොට කුශලත් දන්නවා, අකුශලත් දකිනවා, කුශල මූලත් දන්නවා, අකුශල මූලත් දන්නවා, එවැනි කෙනකුගේ සිත තුළ සම්මා දිට්ඨිය පිහිටනවා. ඒක නිසා සැරියුත් හාමුදුරුවෝ ප්‍රකාශ කරනවා යතෝ බෝ අවුසෝ අරියසාවකෝ ඒවං අකුසලං පජානාති, ඒවං අකුසල මූලං පජානාති, ඒවං කුසලං පජානාති, ඒවං කුසල මූලං පජානාති, සෝ සබ්බයෝ

රාගානුසයං පහාය පටිසානුසයං පටිච්චෝදෙත්වා අස්මිති දිට්ඨිමානානුසයං සමුහනිත්වා අවිජ්ජං පහාය විජ්ජං උප්පාදෙත්වා දිට්ඨෙව ධම්මේ දුක්ඛස්සන්තකරෝ හෝති කියලා.

එත්තාවතපි ඛො ආචුසෝ අරියසාවකෝ සම්මා දිට්ඨි හෝති, උජුගතාස්ස දිට්ඨි, ධම්මේ අවෙච්චප්පසාදේන සමන්තාගතෝ ආගතෝ ඉමං සද්ධම්මන්ති කියන පාඨය ඒක නිසා ප්‍රකාශ කලා. එදා මේ පාඨය මේ අයට විස්තර කලා. කුශල් අකුශල්, කුශල මූල අකුශල මූල දැනීම තුළින් නිවන් ලැබිය හැකි තවත් ආකාර රාශියක් තිබෙනවා. මේ ප්‍රමාණවත් කියලා දැන් අපි කල්පනා කරනවා. ඊට එහා තිබෙන කරුණු ඉතා ගැඹුරුයි. සාමාන්‍ය කෙනකුට තේරුම් ගන්නට බැහැ.

ජරා මරණ දැක්මේ සම්මා දිට්ඨිය

සැරියුත් හාමුදුරුවෝ සම්මා දිට්ඨිය මේ ආකාරයෙන් විස්තර කර ගෙන යන්නේ. භික්ෂු පිරිස මේ කියපු කාරණාව අහලා සතුටු වෙලා විමසනවා, “සියා පනාචුසෝ අඤ්ඤෝපි පරියායෝ යවා අරියසාවකෝ සම්මා දිට්ඨි හෝති, උජුගතාස්ස දිට්ඨි, ධම්මේ අවෙච්චප්පසාදේන සමන්තාගතෝ ආගතෝ ඉමං සද්ධම්මන්ති” කියලා. මේ ආර්ය ශ්‍රාවකයා සම්මා දිට්ඨිය හරියට දැන ගෙන, ඒවගේම මාර්ග ඵල ලබලා, ධර්මය කෙරෙහි කිසිම සැකයක් නැතුව, නො සැලෙන ශ්‍රද්ධාවක් ඇතුව තමාගේ සම්මා දිට්ඨිය සෘජු කර ගන්න වෙනත් ක්‍රමයකුත් තිබෙනව ද සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්ස. (ඇවැත්ති කියන එකයි ආචුසෝ කියන වචනයේ තේරුම. අපි මේ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ කියලා ගෞරවාර්ථයෙන් එය සඳහන් කළේ).

එතකොට සැරියුත් ස්වාමීන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා සියා ආචුසෝ තිබෙනවා ඇවැත්ති. මේ විධියට මේකේ කරුණු 16ක් තිබෙනවා. වෙනත් ආකාරයකින් සම්මා දිට්ඨිය කෙනකුගේ සිත තුළ තිබෙන්නේ කොහොමද කියන කාරණාවට අදාළ කරුණු ටික පමණක් අද කියනවා. ඒ කරුණු ටික කීවාට පසුව, ඒ තුළින් නිවන් ලබන්නේ කොහොමද කියන කාරණාව මේ අය සිතලා අවබෝධ කර ගෙන පැමිණෙන්නට ඕනෑ.

මේ කරුණු 16න් ම නිවන් ලබන ආකාර 16ක් පෙන්නුම් කරන්නේ. යම්කිසි කෙනකුට එක ආකාරයකින් නො හැකි වුනත්, තවත් ආකාරයකින් නිවන් දැකීමට පුළුවන් වන්නටත් හැකියාව තිබෙනවා. ඒක නිසා ටිකක් උත්සාහ කරලා බලන්න. මේ අයටත් සමහර විට පාරමී ශක්තීන් තිබෙනවා නම්, මේ ධර්ම දේශනා මාලාව අවසන් වන කොට, කවර ආකාරයකින් හෝ නිවන් ලබා ගැනීමට හැකියාව ලැබෙන්නට පුළුවන්. ඒක නිසයි අප මේවා දිගටම විස්තර කරන්නේ නැතුව, මේ අයගේ ප්‍රඥාව අවදි කර දීමටත් කාලයක් අවකාශයක් දෙන්නේ.

සැරියුත් හාමුදුරුවන්ගෙන් වෙනත් ආකාරයක් තිබෙනවද කියලා අහන කොට, තිබෙනවා ඇවැත්ති එහෙම ආකාරයක් තිබෙනවා කියලා “යතෝ ඛො ආචුසෝ අරියසාවකෝ ජරා මරණඤ්ච පජානාති, ජරා මරණ සමුදයඤ්ච පජානාති, ජරා මරණ නිරෝධඤ්ච පජානාති, ජරා මරණ නිරෝධ ගාමිනී පටිපදඤ්ච පජානාති, එත්තාවතපි ඛෝ අචුසෝ අරියසාවකෝ සම්මා දිට්ඨි හෝති, උජුගතාස්ස දිට්ඨි, ධම්මේ අවෙච්චප්පසාදේන සමන්තාගතෝ, ආගතෝ ඉමං සද්ධම්මන්ති” කියලා පිළිතුරු වදාලා. තිබෙනවා ඇවැත්ති, වෙනත් ක්‍රමයකුත් තිබෙනවා. යම්කිසි විටෙක යම්කිසි ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් ජරා මරණය කියන්නේ මොකක් ද කියලා දකිනවා නම්, ජරා මරණ සමුදය මේකයි කියලා දකිනවා නම්, ජරා මරණ නිරෝධය මේකයි කියලා දකිනවා නම්, එලෙසින්ම ජරා මරණ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාව මේකයි කියලා අවබෝධ කරනවා නම්, එතෙකින්ම ඔහුගේ සිත තුළ සම්මා දිට්ඨිය පිහිටියා වෙනවා. ඔහු ධර්මය අවබෝධ කර ගෙන, ධර්මයට පැමිණි, ධර්මය කෙරෙහි නො සැලෙන ශ්‍රද්ධාවක් ඇති, සම්මා දිට්ඨිය සෘජු කර ගත්තු පුද්ගලයෙක් බවට පත් වෙනවා.

මෙහෙම කියලා සැරියුත් හාමුදුරුවෝ ඊළඟට ප්‍රකාශ කරනවා “යතෝ ඛො ආචුසෝ අරියසාවකෝ ඒවං ජරා මරණං පජානාති, ඒවං ජරා මරණ සමුදයං පජානාති, ඒවං ජරා මරණ නිරෝධං පජානාති, ඒවං ජරා මරණ නිරෝධ ගාමිනී පටිපදං පජානාති, සෝ සබ්බසෝ රාගානුසයං පහාය, පටිසානුසයං පටිච්චෝදෙත්වා, අස්මිති දිට්ඨිමානානුසයං සමුහනිත්වා, අවිජ්ජං පහාය, විජ්ජං උප්පාදෙත්වා දිට්ඨෙව ධම්මේ දුක්ඛස්සන්තකරෝ හෝති.

එක්තාවනාපි බො ආවුසෝ අරියසාවකෝ සම්මා දිට්ඨි හෝති, උජුගතාස්ස දිට්ඨි, ධම්මේ අවෙච්චප්පසාදේන සමන්නාගතෝ, ආගතෝ ඉමං සද්ධම්මන්ති” කියලා. මේ විධියට ඇවැත්නි, යම්කිසි ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් ජරා මරණයක් දකිනවා නම්, ඒ ආකාරයෙන් ජරා මරණ සමුදයත් දකිනවා නම්, ඒ ආකාරයෙන්ම ජරා මරණ නිරෝධයත් දකිනවා නම්, එලෙසින්ම ජරා මරණ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාවත් දකිනවා නම්, ඔහු සබ්බසෝ රාගානුසයං පහාය රාග අනුගය සර්වප්‍රකාරයෙන්ම නසලා, පටිසානුසයං පටිච්චෝදෙන්වා පටිස අනුගයත් සම්පූර්ණයෙන් නැති කරලා, අස්මිති දිට්ඨි මානානුසයං සමුහනිත්වා මම කියලා කෙනෙක් සිටිනවා කියන අස්මිමානය නැති කරලා, දිට්ඨි අනුගයයි, මාන අනුගයයි කියන අනුගය ධර්ම දෙකම සම්පූර්ණයෙන් ක්‍ෂය කරලා, අවිජ්ජං පහාය අවිද්‍යාව දුරු කරලා, විජ්ජං උප්පාදෙන්වා විද්‍යාව ප්‍රඥාව උපදවා ගෙන, දිට්ඨියට ධම්මේ මේ ජීවිතයේදීම, දුක්ඛස්සන්තකරෝ හෝති දුක් කෙළවර කරනවා, රහත් වෙනවා. එතෙකින්ම කෙනකුගේ සිත තුළ ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීමෙන් ලැබෙන්නා වූ සෘජු වූ සම්මා දිට්ඨියක් ඇති කර ගත්තා වෙනවා.

මේ කරුණු මොනව ද කියන එක විතරයි මම අද කියන්නේ. ඒ තුළින් කොහොමද මාර්ග ඵල ලබන්නේ කියන එක විස්තර කරන්නේ ඊළඟ දවසේ. ඊළඟට සැරියුත් හාමුදුරුවො අහනවා කථමං පනාවුසෝ ජරා මරණං? ජරාමරණය කියන්නේ කුමක් ද ඇවැත්නි? “යා තේසං තේසං සත්තානං තම්හි තම්හි සත්තනිකායේ ජරා, ජීරණතා, ඛණ්ඩිච්චං, පාලිච්චං, වලින්තවතා, ආයුනෝ සංහානි, ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකෝ, අයං චූච්චතාවුසෝ ජරා.” යා තේසං තේසං සත්තානං තම්හි තම්හි සත්තනිකායේ යම් තැනක ඉපදුන සත්වයාගේ, ජරා ජරාවට පත්වීමක්, ජීරණතා ජීරණයට පත්වීමක්, වයෝ වෘද්ධි භාවයට පත්වීමක්, ඛණ්ඩිච්චං දත් ආදිය කැඩී බිඳී යාමක් වැනි තත්ත්වයකට, හැලීමක් වැනි තත්ත්වයට පත්වීමක්, පාලිච්චං කෙස් ලොම් ආදිය ඉඳි සුදු පාට වීමක්, වලින්තවතා හම රැළි වැටීමක්, ආයුනෝ සංහානි ආයුෂ පිරිහීමක්, ඒ වගේම ඉන්ද්‍රියානං

පරිපාකෝ ඉන්ද්‍රියයන්ගේ මෝරපු භාවයක් තිබේ නම්, ඕකට තමයි ඇවැත්නි ජරාව කියන්නේ. මේකේ විස්තර කරන්නට දෙයක් නැහැ, ඉතාම සරල දෙයක් ජරාව කියන එක. මේ අය ඒක දන්නවා.

කථමඤ්ච ආවුසෝ මරණං? මොකක් ද ඇවැත්නි මරණය කියන්නේ? යා තේසං තේසං සත්තානං තම්හා තම්හා සත්තනිකායා චුති, වචනතා, හේදෝ, අන්තරධානං, මච්චුමරණං, කාලකිරියා, ඛන්ධානං හේදෝ, කලේඛරස්ස නික්ඛේපෝ, ඉදං චූච්චතාවුසෝ මරණං යම්කිසි උප්පත්ති ස්ථානයකින්, ඒ සත්ව ලෝකයකින් චුති චුතිවීමක්, වචනතා වෙන්වීමක්, හේදෝ බිඳී යාමක්, අන්තරධානං අතුරුදහන් වීමක්, කාලකිරියා කාලක්‍රියා කිරීමක්, ඛන්ධානං හේදෝ පංචස්කන්ධ ධර්මයන්ගේ බිඳී යාමක්, කලේඛරස්ස නික්ඛේපෝ මෘත ශරීරය පසෙකට තැබීමක් තිබෙනවා නම් ඒකට තමයි ඇවැත්නි, මරණය කියන්නේ.

ඉති අයඤ්ච ජරා, ඉදඤ්ච මරණං, ඉදං චූච්චති ජරා මරණං මෙන්න මේ ජරාවත්, මේ මරණයත් යන දෙකට කියනවා ජරා මරණ කියලා.

ඊළඟට කතමෝ ජරා මරණ සමුදයෝ ජරා මරණ සමුදය කියන්නේ මොකක් ද? ජාති සමුදයා ජරා මරණ සමුදයෝ ජාතිය තමයි ජරා මරණ ඇති වීමේ හේතුව. කතමෝ ජරා මරණ නිරෝධෝ මොකක් ද ජරා මරණ නිරෝධය කියන්නේ? ජාති නිරෝධා ජරා මරණ නිරෝධෝ ජාතිය නිරුද්ධ වීමෙන් තමයි ජරා මරණ නිරුද්ධ වෙන්නේ. අයමේව අරියෝ අට්ඨකිකෝ මග්ගෝ ජරා මරණ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා - සෙය්‍යපීදං සම්මා දිට්ඨි, සම්මා සංකප්පෝ, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්තෝ, සම්මා ආජිවෝ, සම්මා වායාමෝ, සම්මා සති, සම්මා සමාධි මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයම යි ජරා මරණ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාව. ඒ කියන්නේ සම්මා දිට්ඨි - සම්මා සංකප්ප - සම්මා වාචා - සම්මා කම්මන්ත - සම්මා ආජිව - සම්මා වායාම - සම්මා සති - සම්මා සමාධි කියන අංග අට.

එතකොට ජරාව කියන එක මේ අය දන්නවා. මරණය කියන එකත් මේ අය දන්නවා. ජරා මරණ දැන ගත යුතු යි. ජරා මරණ සමුදයඤ්ච පජානාති. ජරා මරණ සමුදය මොකක් ද? ජාතිය නිසයි ජරා

මරණ ඇති වන්නේ. ඉපදීම නිසා. ජරා මරණ නිරෝධකද්ව පජානාති. ජරා මරණය නිරෝධය දත යුතු යි. ජරා මරණ නිරෝධය කියන්නේ ජාතිය නිරුද්ධ කිරීම යි. ඊළඟට ජරා මරණ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාව මොකක් ද? ඒක තමයි ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය.

මෙන්න මේ කියපු කරුණු හතර හරියට යම් කිසි කෙනෙක් අවබෝධ කළොත් මේ ජීවිතයේ දී ම රහත් භාවය වුවත් ලබන්නට පුළුවන්. සෙසු මාර්ග ඵලත් අවබෝධ කරන්නට පුළුවන් ශක්තියක් ඔහුට හෝ ඇයට ලැබෙනවා. ඒක නිසා මේ අය මේ කරුණු හතර අවබෝධ කර ගෙන, ඒ කරුණු අවබෝධ වීම තුළින් කෙසේ නම් නිවන් අවබෝධ කර ගත හැකි ද කියන කරුණ ගැන ටිකක් නුවණින් විමසා බලලා අවබෝධ කර ගෙන එන්න.

සාරාංශය

එතකොට අද දේශනාව මෙතනින් නිම කිරීමට බලාපොරොත්තු වෙනවා. මේ දක්වා කියපු ධර්ම කාරණාවල කෙටි සාරාංශය මෙය යි.

අපි සම්මා දිට්ඨිය කියන එක විස්තර කලා කර්ම ඵල ගැන ඇදහීමත් සම්මා දිට්ඨියක්, ඒ වගේම විදර්ශනාව පිළිබඳ ඇති වන සිතුවිලිත් සම්මා දිට්ඨියක් කියලා. ඒ විදර්ශනා සම්මා දිට්ඨියේ තිබෙනවා විදර්ශනාව කරන අවස්ථාවේ ඇති වන සම්මා දිට්ඨියක්. ඒකට කියන්නේ විපස්සනා සම්මා දිට්ඨි කියලා. මාර්ග ඵල ලැබෙන විට ඇති වෙන සම්මා දිට්ඨියක් තිබෙනවා මග්ග සම්මා දිට්ඨි, ඵල සම්මා දිට්ඨි කියලා. ඒ වගේම මාර්ග ඵල ලබපු කෙනකුට ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා ඥාන උපදවා ගන්නට පුළුවන්. ඒකට කියනවා පච්චවෙක්ඛණ සම්මාදිට්ඨි - ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා සම්මා දිට්ඨි කියලා.

සම්මා දිට්ඨිය විස්තර කරපු සූත්‍රයක් තමයි සම්මා දිට්ඨි සූත්‍රය. ඒ සූත්‍රයේ තිබෙන එක් කරුණක් ගිය වාරයේ දී කීවා. කුශල් අකුශල් කියන්නේ මොනවා ද, කුශල මූල අකුශල මූල කියන්නේ මොනවා ද, මේක දැන ගත් කෙනකුගේ සිත තුළ සම්මා දිට්ඨිය ඇති වෙනවා. මේක බොහෝ දුරට කම්මස්සකතා සම්මා දිට්ඨියට සම්බන්ධ දෙයක්. නමුත් මෙතනින් මතු කරන්නේ කම්මස්සකතා සම්මා දිට්ඨිය නො

වෙයි. ලෝකෝත්තර සම්මා දිට්ඨිය යි. එතකොට ඒ කරුණු දැන ගැනීම තුළින් කෙනකුට සියළුම අනුශය ධර්මයන් නැති කරලා රහත් භාවය ලබන්නට පුළුවන්. ඒක ලබන ආකාර රාශියක් තිබෙනවා. ඒ රාශියක් අතුරින් කිහිපයක් පිළිබඳ හැඳින්වීමක් පමණක් අද කලා.

යම්කිසි කෙනෙක් ලෝභය දකිනවා නම්, තණ්හාව අකුශල මූලයක් ආදී වශයෙන් ඒ තණ්හාව දකිනවා නම්, දුක්ඛ සමුදය සත්‍යය යි ඔහු දකින්නේ. ඒ වගේම ඔහුට තණ්හා සමුදය දකින්නට පුළුවන්. තණ්හා නිරෝධය දකින්නට පුළුවන්. තණ්හා නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාව දකින්නට පුළුවන්. චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් ඒ ආකාරයෙන් අවබෝධ කර ගෙන නිවන් ලබන්නට පුළුවන් කියන එක, එක් කරුණක්.

ද්වේෂය දකින පුද්ගලයා ද්වේෂය, ද්වේෂ සමුදය, ද්වේෂ නිරෝධය, ද්වේෂ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාව ආදිය දැකීම තුළින් අනාගාමී මාර්ගය ලබන්නට පුළුවන් කියන කාරණාවක් විස්තර කලා.

මෝහයෙන් මුළා වෙන කරුණු රාශියක් තිබෙනවා. ඒක විස්තර කරනවා නම් පැය ගණනක් කියන්නට පුළුවන් මෝහයෙන් මේ විධියට මුළා වෙනවා, මේ විධියට මුළා වෙනවා, මේ විධියට මුළා වෙනවා කියලා. නමුත් එවැනි දීර්ඝ කරුණු ගොඩක් කීවා නො වෙයි. විශේෂයෙන් ම අනිත්‍ය දුක්ඛ අනාත්ම අසුභ අසාර දේවල්, නිත්‍ය සුභ සුඛ සාර වශයෙන් ගැනීම මෝහයෙන් සිදු වන්නේ. ඒ වගේම පංචස්කන්ධ ධර්ම කෙරෙහි කලකිරෙන්නේ නැත්තේ, ඒවා උපාදාන කරන්නේ, ඒවා තව තවත් ලබා ගත යුතුයි කියලා අපේක්‍ෂා කරන්නේ, ඒවා කෙරෙහි ප්‍රණීධියක් ඒ කියන්නේ ප්‍රාර්ථනයක් ඇතුළු ප්‍රීතියක් ඇතුළු කටයුතු කරන්නේ, මෝහය නිසා. මේ ආදී විවිධ කරුණු තිබෙනවා මෝහය නිසා සිදු වන.

මේ මෝහය නිසා සිදු වන ක්‍රියා දාමයන් දකින්නට බැහැ මෝහය තිබෙන තාක් කල්. ඒක දකින්නේ ප්‍රඥාවකින්, අමෝහයෙන්. ඒක දකින කොට තමාගේ සිත තුළ සම්මා වායාමයන්, සම්මා සතියන්, සම්මා දිට්ඨියන් ක්‍රියාත්මක වෙනවා.

මෝහය දකින කොට තනිකරම ඒ මෝහය, ඒ අවිද්‍යාව නිසාම කුශලාකුශල කර්ම සංස්කාර රැස්වන බව දැකලා, අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා ආදී වශයෙන් දැක්වෙන පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මයන් ගේ ක්‍රියාත්මක වීම දකින්නට පුළුවන්, එලෙසිනුත් නිවන් අවබෝධ කර ගන්නට පුළුවන් පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මයන් නිසි පරිදි දැකීම තුළින්.

ඊට අමතරව සම්මා දිට්ඨිය කියන්නේ මොකක් ද කියලා දකින කොට චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් දැකීම යි සම්මා දිට්ඨිය කියන්නේ. ඒක හරියට අවබෝධ කර ගැනීම තුළින් නිවන් දකින්නට පුළුවන් වෙනවා.

ඊටත් අමතරව කුශල් අකුශල් කියන්නේ පංචස්කන්ධ ධර්ම රැස්වීමක් හැර වෙන දෙයක් නො වෙයි. මේ පංචස්කන්ධ ධර්මයන්ගේ ස්වරූපය නිරන්තරයෙන්ම ඇති වෙමින් නැති වෙමින් නිරුද්ධ වෙවී යන එක. ඒක දැකීම තුළින් කෙනකුට නිවන් ලබන්නට පුළුවන් වෙනවා.

මීට අමතරව මේ අකුශලයන්ගෙන් වෙන් වෙන කොට, තමාගේ සිත තුළ ශීලය වැඩෙනවා, ඒ වගේම සම්මා දිට්ඨිය ආදී ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ ගුණ ධර්මයන් වැඩෙන කොට, සමාධිය ප්‍රඥාව ආදී ගුණ ධර්මයන් වැඩෙනවා. මේ විධියට ශීල සමාධි ප්‍රඥා කියන ත්‍රිශික්‍ෂා ධර්මයන් වැඩීම තුළින් කෙනකුට නිවන් ලබන්නට පුළුවන්.

ඔය විධියට සත්තිස් බෝධි පාක්‍ෂික ධර්මයන් වැඩෙන ආකාරය කියන්නට පුළුවන්. තවත් විවිධ ආකාරයෙන් මෙය විස්තර කරන්නට පුළුවන්. මේ ආකාර ගොඩක් විස්තර කලා නො වෙයි, මේ අයට තේරුම් ගන්න පුළුවන් ආකාර කිහිපයක් පමණක් ප්‍රකාශ කළේ.

මේවා කියවා අසා මතක තබා ගැනීම නො වෙයි අවශ්‍ය වන්නේ. තමන්ට මේවා අවබෝධ වෙලා පෙනී යනව ද කියන කරුණ යි අත්‍යවශ්‍ය වන්නේ.

ඊළඟට අපි ප්‍රකාශ කළේ සම්මා දිට්ඨිය විස්තර කළ හැකි තවත් ආකාරයක්. ජරා මරණ, ජරා මරණ සමුදය, ජරා මරණ නිරෝධය, ජරා මරණ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාව දකින පුද්ගලයාගේ සිත තුළත් සම්මා දිට්ඨිය පිහිටනවා. ඒක හරියට දැක්කොත් ඔහුට රහත් භාවය පවා ලබන්නට පුළුවන් වෙනවා.

ජරාව කියන්නේ මොකක්ද, මරණය කියන්නේ මොකක්ද කියන එක විස්තර කලා. ජරා මරණ සමුදය කියන්නේ ජාතිය යි. ජරා මරණ නිරෝධය කියන්නේ ජාති නිරෝධය යි. ජරා මරණ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදාව කියන්නේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයම යි.

මේ ගැන සිතලා අවබෝධ කර ගෙන ඊළඟ වාරයේදී එන්න. එදාට අපි ඒ කරුණු විස්තර කරන්නම්. එතකොට තමන්ගේ අවබෝධයේ, ප්‍රඥාවේ මට්ටම කොච්චර ද කියලා තමන්ට ම තේරුම් ගන්නට හැකි වෙවී.

හොඳයි, ඒ අනුව පිළිපැදීම තුළින් මේ අයටත් නිවනින්ම සැනසීමට වාසනාව ශක්තිය උදාවේවා කියලා ආශීර්වාද කරමින් මේ දේශනාව අප දැන් නිම කරනවා.

සෑම දෙනාටම නිවන් සුවම අත් වේවා !